

***IMPLEMENTATAREA METODOLOGIEI
RAPPAM***

*(Rapid Assessment and Prioritization of Protected Area
Management*

*Evaluarea Rapidă și Prioritizarea Managementului
Ariilor Protejate)
ÎN ROMÂNIA*

Principalele concluzii și rezultate

Erika Stanciu și Gerald Steindlegger, Aprilie 2006

CUPRINS

SUMAR.....	3
INTRODUCERE.....	6
Context	6
Participanți	6
Obiective și așteptări, agenda seminarului, echipa de organizare	7
REZULTATE	11
A) Presiuni și amenințări	11
B) Importanță biologică, socio-economică și vulnerabilitate (Întrebările 3 – 5)	22
D) Eficiența managementului – RESURSE (Întrebările 9 - 12)	29
E) Eficiența Managementului – PROCESE DE MANAGEMENT (Întrebările 13 - 15)	31
F) Eficiența managementului – REALIZĂRI (Întrebarea 16)	33
G) EFICIENȚA DE ANSAMBLU A MANAGEMENTULUI – Întrebările 3 – 16	34
H) ÎNTREBĂRILE LEGATE DE SISTEMUL DE ARII PROTEJATE LA NIVEL NATIONAL (Întrebările 17 - 19)	35
Recomandările participanților	36
ANEXA 1 Scurtă descriere a ariilor protejate din România	
ANEXA 2 Întrebările din Chestionarul RAPPAM	
ANEXA 3 Lista presiunilor, amenințărilor și a condițiilor favorizante	
ANEXA 4 Lista parcurilor participante și a grupurilor de lucru	

SUMAR

Acest raport prezintă rezultatele unui seminar de evaluare a eficienței managementului ariilor protejate în 25 de parcuri naționale, parcuri naturale și rezervații ale biosferei. Evaluarea de două zile s-a desfășurat în martie 2006, la Predeal. La seminar, pe lângă reprezentanții ariilor protejate evaluate, au participat și reprezentanți a două parcuri naționale nou constituite, respectiv Parcul Natural Lunca Joasă a Prutului Inferior și Parcul Natural Platoul Mehedinți, care, fiind foarte recent declarate, încă nu au echipe de administrare. Evaluarea s-a făcut pe două grupe mari: grupa parcurilor naționale și cea a parcurilor naturale, care include și Rezervația Biosferei Delta Dunării.

Presiuni și amenințări

Principalele presiuni¹ și amenințări² identificate în parcurile naționale sunt:

- exploatarea masei lemnoase,
- schimbarea categoriei de folosință,
- braconajul,
- lucrările hidrotehnice și
- construcțiile.

Pentru parcurile naturale se consideră că principalele presiuni și amenințări sunt:

- schimbarea categoriei de folosință a terenurilor,
- pierderea tradițiilor,
- exploatarea masei lemnoase,
- managementul defectuos al deșeurilor și
- construcțiile.

Pentru a se găsi soluții în vederea reducerii/eliminării presiunilor, respectiv pentru prevenirea amenințărilor, este extrem de important să se identifice cauzele acestora.

Principalele puncte tari în ce privește managementul parcurilor naționale și naturale, identificate ca urmare a evaluării sunt:

- statutul legal și limitele clare,
- organizarea internă clară a administrațiilor de arii protejate,
- angajamentul și dedicarea a multor persoane care lucrează în ariile protejate,
- creștere a interesului altor grupe în ce privește eficiența managementului ariilor protejate, respectiv a ONG-urilor, universităților, experților individuali, a persoanelor fizice).

Principalele puncte slabe

Cele mai importante puncte slabe cu privire la managementul parcurilor naționale și naturale le constituie:

- lipsa unei strategii pe termen mediu și lung pentru sistemul național de arii protejate,
- nivelul redus al resurselor disponibile,
- lipsa planurilor de management,
- instabilitatea financiară pe termen lung,
- condițiile de angajare a personalului (respectiv lipsa beneficiilor directe și indirecte reduse),
- lipsa pregătirii profesionale specifice,

¹ Presiune – acțiune cu potențial efect negativ, care s-a manifestat în aria protejată în ultimii 5 ani

² Amenințare – acțiune cu potențial efect negativ, care se va manifesta în următorii 5 ani în aria protejată

- lipsa capacității și a sprijinului pentru prevenirea și combaterea activităților ilegale,
- lipsa infrastructurii,
- lipsa măsurilor de compensare pentru proprietarii de terenuri și
- sprijinul redus din partea comunităților locale.

În prezent ariile protejate, cu excepția Rezervației Biosferei Delta Dunării, nu beneficiază de sprijin financiar de la stat, fiind în foarte mare măsură finanțate de administratorii care le-au preluat pe bază de contract (Regia Națională a Pădurilor, consilii județene, universități).

Sprijinul financiar acordat unor parcuri din resurse externe (în principal prin Banca Mondială, UNDP sau proiecte Phare și Life Natura) a permis o dezvoltare a managementului în acele parcuri care au beneficiat de ele, diferențele în privința rezultatele de management față de parcurile care nu au acest sprijin financiar fiind evidente.

Deși majoritatea angajaților din administrațiile ariilor protejate sunt foarte dedicați cauzei pe care o servesc, lipsa unei pregătiri de specialitate în condițiile în care personalul se confruntă cu probleme complexe, îngreunează activitatea de management a ariilor protejate. În plus, capacitatea destul de limitată de aplicare a legislației pe teritoriul parcurilor și lipsa sprijinului sau sprijinul de multe ori redus al organelor abilitate în prevenirea și combaterea ilegalităților, contribuie în mod semnificativ la reducerea eficienței managementului în parcurile naționale și naturale.

Retrocedarea terenurilor, în special a pădurilor pe teritoriul parcurilor naționale și naturale fără a se asigura cadrul necesar menținerii unui management corespunzător obiectivelor ariilor protejate (măsură compensatorie), duce la conflicte între comunitățile locale și administrațiile de parcuri, contribuind astfel la reducerea eficienței managementului și la pierderi semnificative în ce privește valorile de biodiversitate și peisagistice pe teritoriul parcurilor naționale și naturale.

Principalele recomandări

Participanții la seminar au stabilit că este extrem de important să se elaboreze strategia pentru sistemul de arii protejate din România, care să stabilească cadrul necesar menținerii și conservării valorilor unice, deosebite, pentru a căror protecție au fost declarate parcurile naționale și naturale, rezervațiile biosferei, precum și alte categorii de arii protejate.

Pe măsură ce se vor elabora planurile de management, proces în plină desfășurare, este de așteptat o îmbunătățire semnificativă a managementului parcurilor naționale și naturale. Dar pentru a se obține o îmbunătățire reală a eficienței managementului ariilor protejate de interes național, este deosebit de important să se aloce resurse semnificative de la bugetul de stat, ce pot fi apoi completate și din alte surse, care să permită implementarea planurilor de management.

Întărirea cadrului legislativ, dar mai ales asigurarea unui sistem adecvat și a resurselor pentru a sprijini proprietarii privați de terenuri din parcurile naționale și naturale în vederea asigurării, respectiv a menținerii unui management al terenurilor corespunzător obiectivelor acestor arii protejate, se constituie în condiții esențiale pentru managementul eficient.

De asemenea, se recomandă evaluarea necesarului de programe de instruire și asigurarea unei perfecționări profesionale specifice pentru personalul administrațiilor de arii protejate,

perfecționare ce va trebui să fie însoțită de condiții corespunzătoare de angajare și de motivarea personalului, astfel încât să se reducă cât mai mult posibil fluctuațiile de personal.

În urma evaluării importanței și vulnerabilității parcurilor naționale și naturale a reieșit că parcurile ce necesită sprijin cel mai mari urgent, atât pentru importanța lor ecologică dar și cea socio-economică, sunt cele de mai jos, aceste parcuri fiind confruntate cu cele mai mari presiuni și amenințări:

- parcurile naționale Munții Rodnei, Domogled - Valea Cernei și Cheile Bicazului,
- parcurile naturale Bucegi, Cheile Grădiștei - Cioclovina și Apuseni.

INTRODUCERE

Context

Această evaluare a 13 parcuri naționale și 12 parcuri naturale s-a făcut ca urmare a solicitării Băncii Mondiale, care în ultimii ani a alocat resurse financiare semnificative pentru constituirea primelor administrații de arii protejate în România, atât prin proiectul de conservare a biodiversității implementat în urmă cu câțiva ani în Rezervația Biosferei Delta Dunării, cât și prin proiectul Managementul Conservării Biodiversității. Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor (MMGA), autoritatea centrală responsabilă pentru ariile protejate, precum și Regia Națională a Pădurilor (RNP), principalul administrator al acestora, au recunoscut necesitatea evaluării eficienței managementului ariilor protejate majore ale României și au sprijinit acest proces. Evaluarea s-a făcut utilizându-se Metodologia de Evaluare Rapidă și Prioritizare a Managementului Ariilor Protejate (RAPPAM) elaborată de WWF (Fondul Mondial pentru Natură). Seminarul de evaluare s-a organizat de la Predeal pe 8-9 martie 2006, cu sprijinul Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor, a Regiei Naționale a Pădurilor și a Proiectului GEF Managementul Conservării Biodiversității, în colaborare cu WWF Programul Dunăre Carpați, WWF Austria și WWF Internațional. Anexa 1 prezintă o scurtă descriere a parcurilor naționale și naturale și a rezervațiilor biosferei care au fost evaluate.

Metodologia RAPPAM a fost elaborată de WWF, utilizându-se cadrul recomandat de Comisia Mondială pentru Arii Protejate (World Commission of Protected Areas - WCPA), parte a Uniunii Mondiale pentru Conservarea Naturii (IUCN). Ca urmare, metodologia evaluează contextul, modul în care s-au constituit ariile protejate (proiectarea și planificarea acestora), resursele alocate, procesele de management, rezultatele și realizările. Metodologia are avantajul de a permite realizarea unei evaluări rapide, prin intermediul unui seminar interactiv, la care sunt invitați reprezentanți ai administrațiilor de arii protejate și al factorilor interesați cheie. Metodologia RAPPAM a fost utilizată în numeroase țări, cum ar fi: Bhutan (4 AP³,) Cameroon (toate AP), China (88 PAs), Columbia, Rusia (197 AP), Africa de Sud (110 AP), Georgia (18), Lao (20 AP), Nepal (toate AP), India, Cambodgia (26 AP), Finlanda (toate AP), Slovacia, Indonezia (41 AP), Republica Cehă, Bolivia (23 AP), Malaiezia (23 AP), Brazilia (statul Sao Paolo), Turcia (33 AP), Bulgaria.

În anexa 2 se prezintă întrebările din chestionarul RAPPAM.

Participanți

La seminar au fost prezenți peste 90 de participanți, directorii ariilor protejate și alte categorii de personal al administrațiilor, reprezentanți ai factorilor interesați (autorități locale, organizații neguvernamentale), reprezentanți ai instituțiilor și organizațiilor naționale (Academia Română, MMGA, Garda Națională de Mediu, RNP, Ministerul de Finanțe, Asociația Generală a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi), instituții/organizații internaționale (Banca Mondială, UNDP, USAID, WWF). În anexa 4 se prezintă lista parcurilor participante la seminar, precum și componența grupurilor de lucru

³ AP – arii protejate

Obiective și așteptări, agenda seminarului, echipa de organizare

Seminarul a început cu înregistrarea participanților și formularea așteptărilor. Principalele așteptări din partea participanților au fost:

- să se identifice probleme majore și soluții
- să se evalueze eficiența managementului ariilor protejate
- să se poarte discuții cu privire la: planul de management (elaborare și implementare, limite de competență), posibilități de finanțare, aspecte legate de efectul retrocedării terenurilor și compensațiile pentru proprietarii, construcții ilegale, evaluarea structurii de management a ariilor protejate în vederea integrării în UE)
- cunoaștere reciprocă (la acest seminar s-au întâlnit pentru prima dată reprezentanți de la toate parcurile naționale și naturale și rezervația biosferei) și schimb de experiență

DI. Iurie Maxim, reprezentant al MMGA, a deschis seminarul, arătând importanța acestuia.

În continuare moderatorul seminarului, dna Erika Stanciu, a prezentat condițiile pentru succesul seminarului, obiectivele, agenda și potențialele beneficii ale evaluării.

Condiții pentru succes

- Este seminarul dvs, succesul depinde de participarea dvs
- Încredere, atitudine deschisă, onestitate
- Respectarea limitelor de timp
- Vorbitorii – intervenții clare, scurte
- Respectați persoana care vorbește – nu o întrerupeți
- Șanse egale de participare la discuții
- Închideți vă rugăm telefoanele mobile
- Directorul AP depune chestionarul completat la moderator

Obiective

- Evaluarea internă a managementului parcurilor naționale, naturale și rezervațiilor biosferei
- Obținerea de informații pentru:
 - monitorizarea pe termen lung a eficienței managementului ariilor protejate (AP)
 - redefinirea strategiei pentru managementul sistemului de arii protejate
 - influențarea strategiilor de conservare și de finanțare a ariilor protejate
- Chestionar completat (punctaj și notițe)

Rezultate preconizate

- Privire de ansamblu asupra managementului ariilor protejate în România
- Pașii următori definiți și propuneri de recomandări formulate pentru managementul AP
- Schimb de experiență între administrațiile de parcuri

Beneficii potențiale ale evaluării

- Asigurarea cadrului pentru un dialog deschis, transparent, pentru un proces participativ

- Identificarea punctelor tari, a punctelor slabe, a amenințărilor și presiunilor, prioritizarea rezultatelor
- Prioritizarea sprijinului acordat pentru managementul ariilor protejate
- Un prim pas într-un proces de evaluare mai lung
- Evaluarea poate ajuta la elaborarea strategiei și iniția mai mult sprijin pentru ariile protejate
- Deși managerii parcurilor cunosc problemele, evaluarea poate ajuta la structurarea și prioritizarea aspectelor legate de management

Echipa de organizare și persoanele resursă

Unitatea de coordonare

- Gerald Steindlegger (WWF Int.) –Coordinator Aarii Protejate în Europa
- Erika Stanciu (WWF DCP) – Coordonator programe forestiere și de aarii protejate

Consultant tehnic

- Alexander Belokuruv (WWF Int.)

Moderatori grupuri de lucru

- Luminița Tănăsie (WWF DCP)
- George Dinicu (WWF DCP)
- Andrei Blumer (USAID)
- Laszlo Potozky (Fundația pentru Parteneriat)
- Oliviu Iorgu (expert aarii protejate)

Traducere

- Luminița Tănăsie
- Andrei Blumer

Moderator

- Erika Stanciu (WWF DCP)

Logistică

- Maria Mihul (WWF DCP)
- Marius Turtică (Centrul de Informare pentru Certificarea Pădurilor)
- Mihaela Felciuc (RNP)
- Florea Trifoi (Proiectul Managementul Conservării Biodiversității)

Gerald Steindlegger, WWF International a prezentat situația ariilor protejate în Europa atât din punct de vedere cantitativ cât și calitativ și a explicat legăturile dintre evaluarea ariilor protejate în România și procesele politice, cum ar fi Convenția privind Biodiversitatea (CBD), Conferința Ministerială privind Protecția Pădurilor din Europa (MCPEE) și rețeaua Natura 2000 din Uniunea Europeană. Apoi a prezentat Metodologia de Evaluare Rapidă și Prioritizare a Managementului Ariilor Protejate (RAPPAM), precum și câteva explicații specifice sistemului de punctare a chestionarului (prezentarea se găsește în Anexa 2).

Pe tot parcursul seminarului, dnii Alexander Belokurov și Gerald Steindlegger au oferit asistență tehnică în interpretarea întrebărilor din chestionar.

Întrebările 2-16 au fost discutate în 4 grupe de lucru, două cu reprezentanți din parcuri naționale, două cu reprezentanți din parcuri naturale. Un grup de lucru din cele două formate cu parcuri naturale a fost format de toate ariile protejate cu suprafețe semnificative de ecosisteme umede sau aflate de-a lungul unor cursuri de apă majore.

La aceste întrebări răspunsurile s-au dat la nivel de arie protejată, pe bază de dialog și consens între participanții la grupurile de lucru, respectiv între administratorii de arii protejate și factorii interesați prezenți.

Întrebările 17-19 au fost abordate în plen, fiind luate în considerare și cuantificate opiniile individuale ale tuturor participanților.

AGENDA, Ziua I – 8 martie 2006

- 8.45 - 9.00 Înregistrarea participanților
- 9:00 – 9:10 Bun venit din partea MMGA
- 9:10 – 9:30 Obiectivele seminarului și explicații
Erika Stanciu, WWF DCP
- 9:30 – 10:00 Prezentarea participanților
- 10:00 – 10:40 Prezentarea metodologiei RAPPAM și a legăturilor cu procesele politice
Gerald Steindlegger WWF International (Policy and Protected Area Coordinator),
Alexander Belokurov, WWF International (expert tehnic)
- 10:40 – 11:00 Pregătirea procesului de evaluare
- 11:00 – 11:20 Pauză de cafea
- 11.20 – 13.30 Identificarea presiunilor și a amenințărilor și convenirea listei de presiuni și amenințări pentru procesul de evaluare.
- 13:30 – 14:30 Prânz
- 14:30 – 19:00 Întrebările 2, 6-15 (inclusiv pauza)
- 19.30 Cină

AGENDA, Ziua II - 9 martie 2006

- 8:30 – 9:30 Scurtă prezentare și discuții ale rezultatelor din ziua precedentă
- 9:30 – 13:00 Întrebările 3-5 (pauza de cafea inclusă)
- 13.00 - 14.00 Prânz
- 14.00 – 15.30 Întrebările 16-19
- 15:30 – 16:00 Pauză de cafea
- 16.00 – 16.30 Prezentarea rezultatelor preliminare și discuții
- 16:30 – 17:00 Mesaje cheie de la participanți pentru pașii următori
- 17:00 – 17:30 Feedback de la participanți
- 17:30 – 18:00 Concluzii și închiderea seminarului
- 19.30 Cină

REZULTATE

Notă: Comentariile la graficele de mai jos reprezintă opinia participanților, expuse pe chestionar sau în timpul discuțiilor în plen. Comentariile sunt extrase din toate notele luate în timpul seminarului, dar acest lucru nu înseamnă că s-au surprins în totalitate aspectele ce ar trebui să fie luate în considerare pentru îmbunătățirea managementului ariilor protejate.

A) Presiuni și amenințări

Pentru ca administrațiile de arii protejate să acționeze cu succes în vederea îndeplinirii obiectivelor de management, este deosebit de important să cunoască presiunile⁴ și amenințările⁵ la adresa valorilor reprezentative din aria protejată.

În urma unei sesiuni de lucru de tip brainstorming s-au identificat următoarele presiuni și amenințări principale cu care se confruntă ariile protejate din România:

1. Braconaj
2. Schimbarea categoriei de folosință
3. Managementul deșeurilor
4. Tăieri ilegale și legale de lemn
5. Turism necontrolat
6. Construcții ilegale și legale
7. Pășunat
8. Dezvoltarea infrastructurii
9. Vânătoare
10. Poluare
11. Lucrări hidrotehnice
12. Pierderea tradițiilor
13. Cariere/minerit
14. Infrastructura pentru schi
15. Pescuit comercial

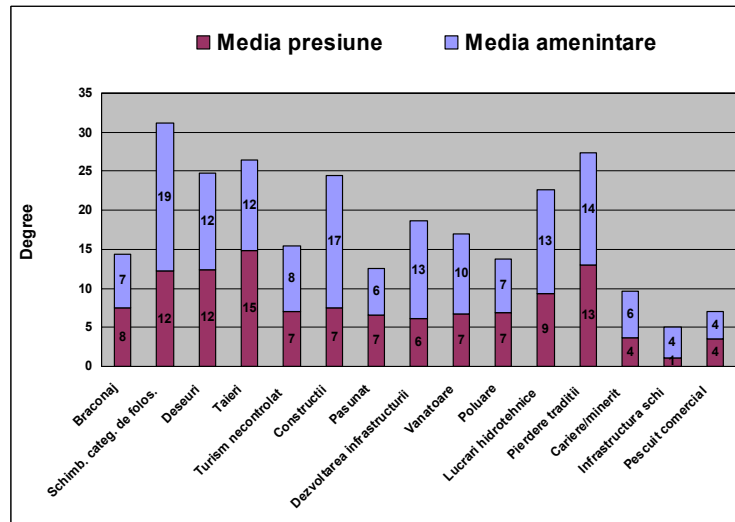
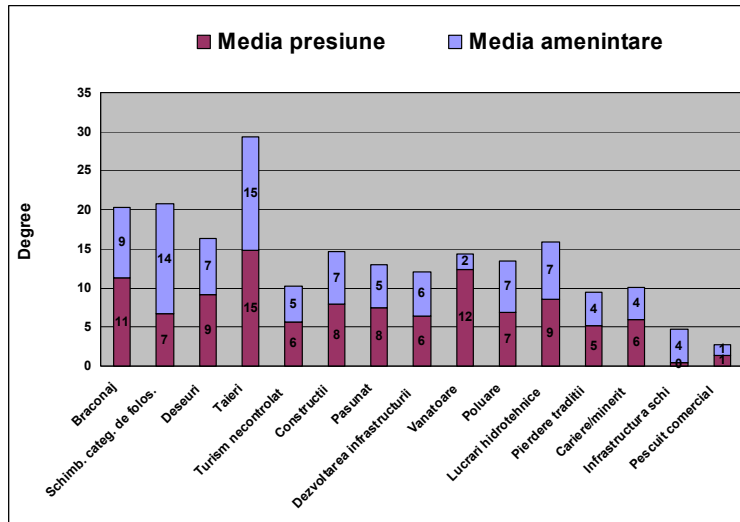
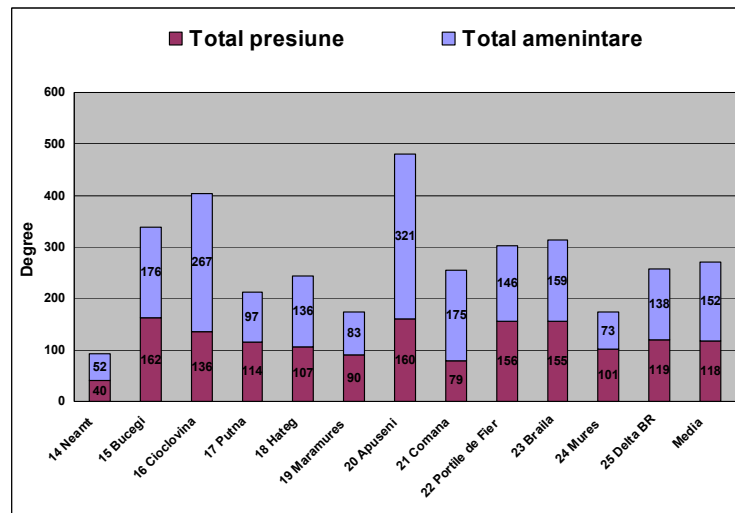
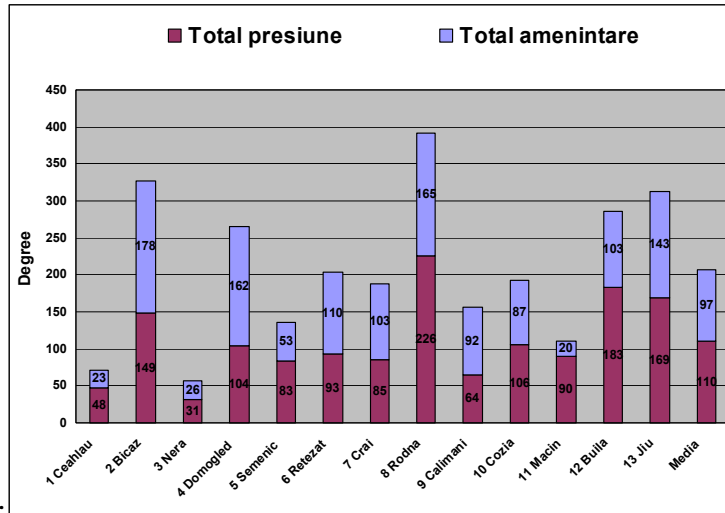
În Anexa 3 se prezintă lista completă a presiunilor și amenințărilor așa cum au fost identificate de participanți. Selectarea celor de mai sus s-a făcut din lista completă a presiunilor și amenințărilor identificate, în baza unui exercițiu de prioritizare, realizat cu participanții la seminar. De asemenea, în anexă se regăsește și o listă a condițiilor ce permit apariția/menținerea presiunilor și a amenințărilor, listă ce va putea ajuta la identificarea cauzelor.

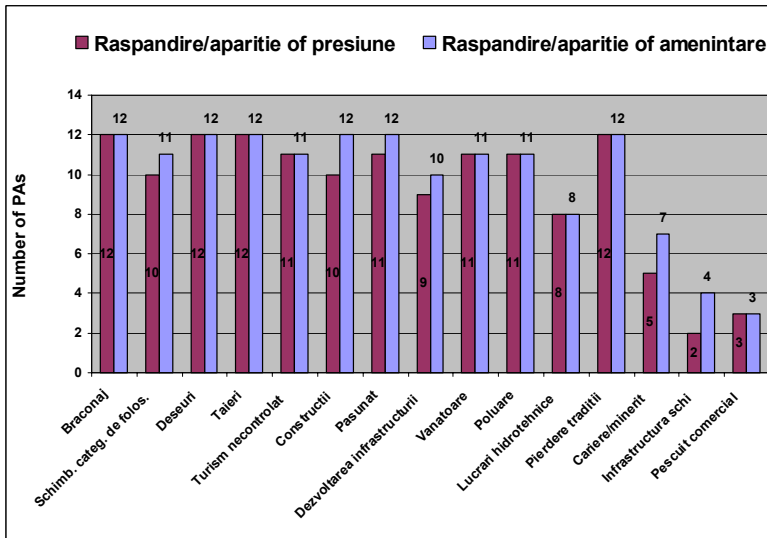
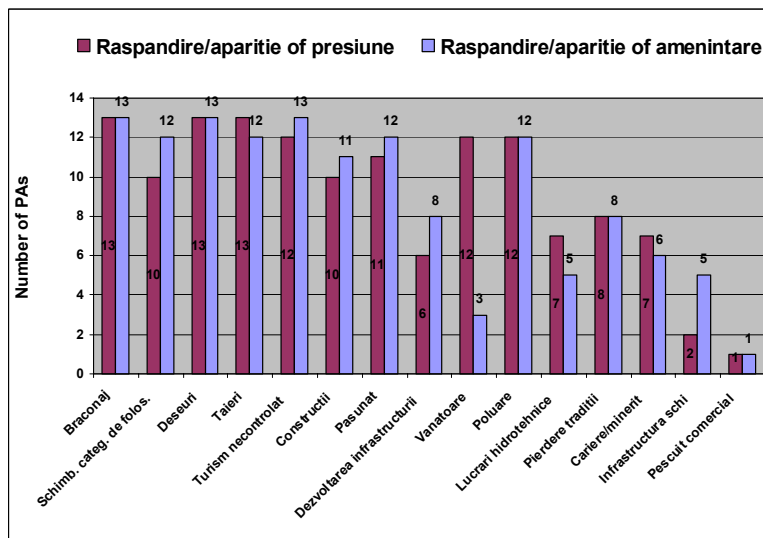
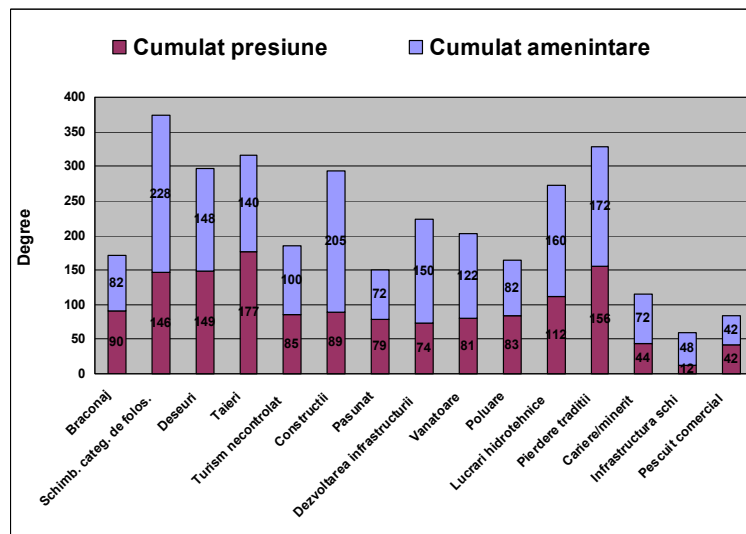
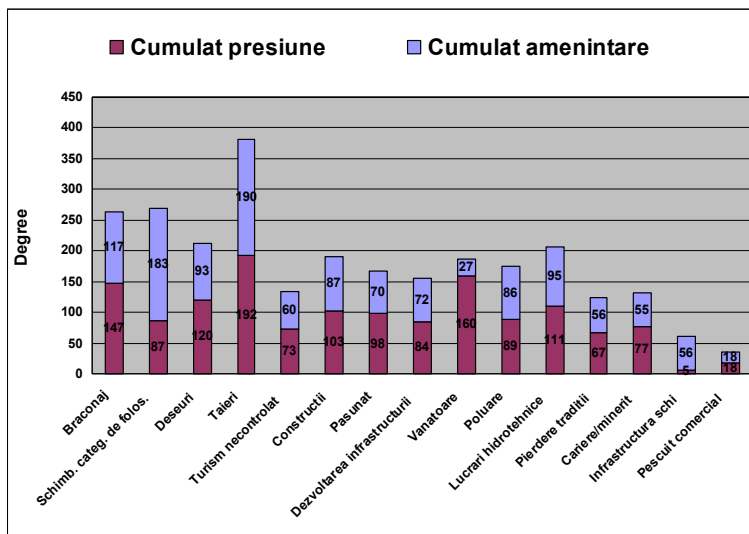
În cele ce urmează se prezintă graficele cu rezultatele evaluării presiunilor și amenințărilor. Așa cum se poate vedea pe abscisă, în stânga paginii sunt prezentate graficele referitoare la parcurile naționale, iar în dreapta cele referitoare la parcurile naturale.

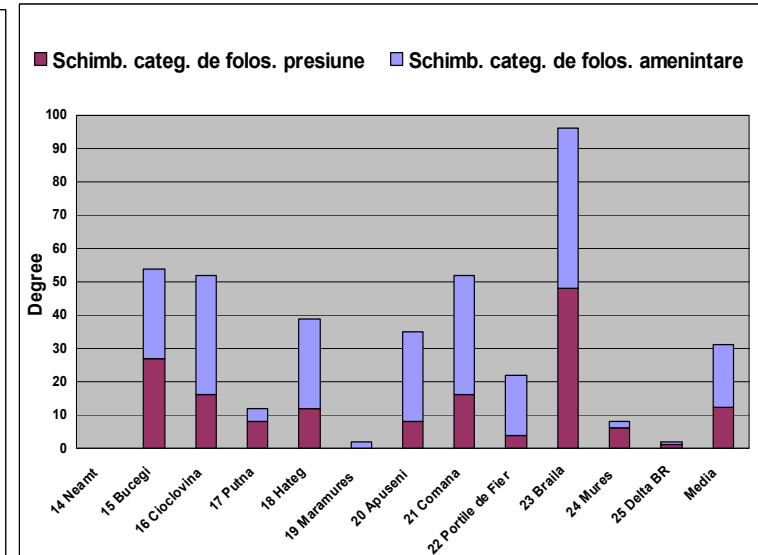
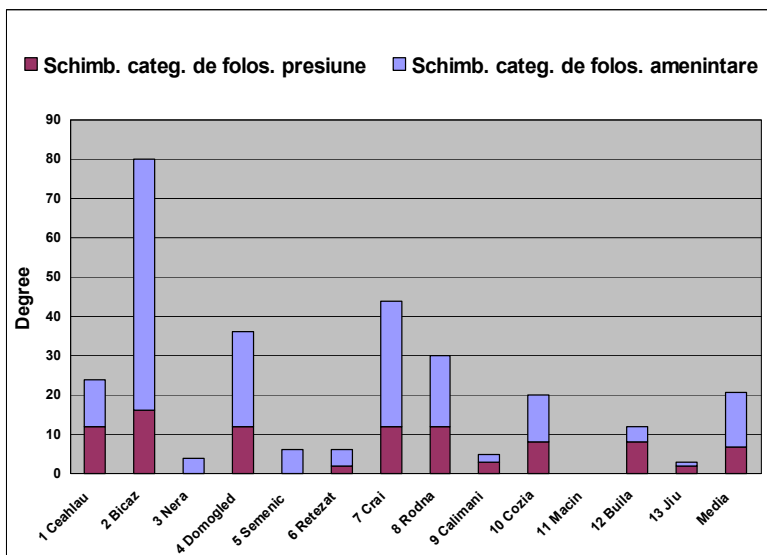
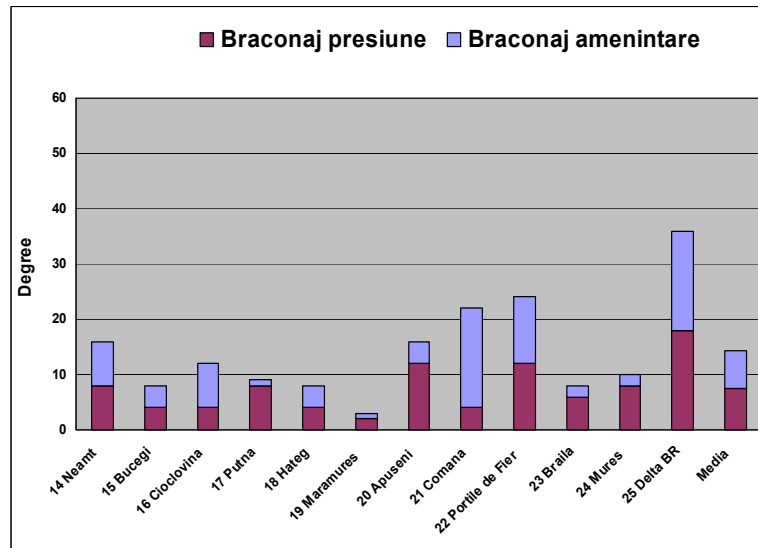
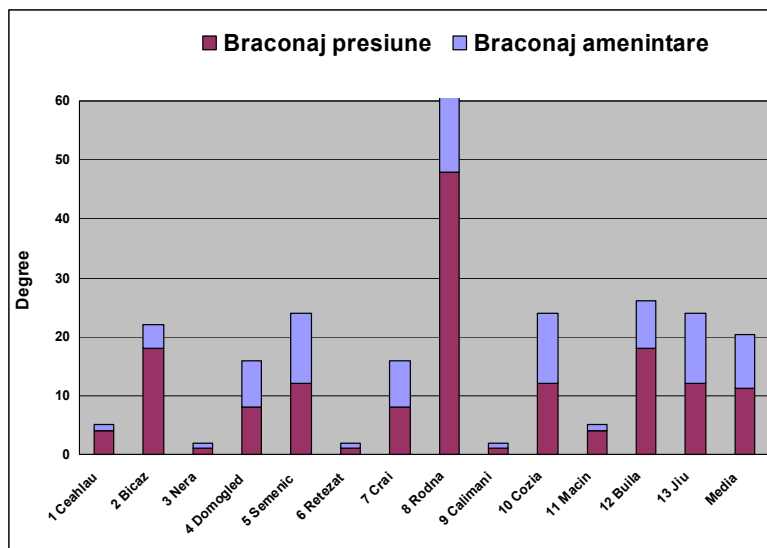
⁴ Presiune – acțiune cu potențial efect negativ, care s-a manifestat în aria protejată în ultimii 5 ani

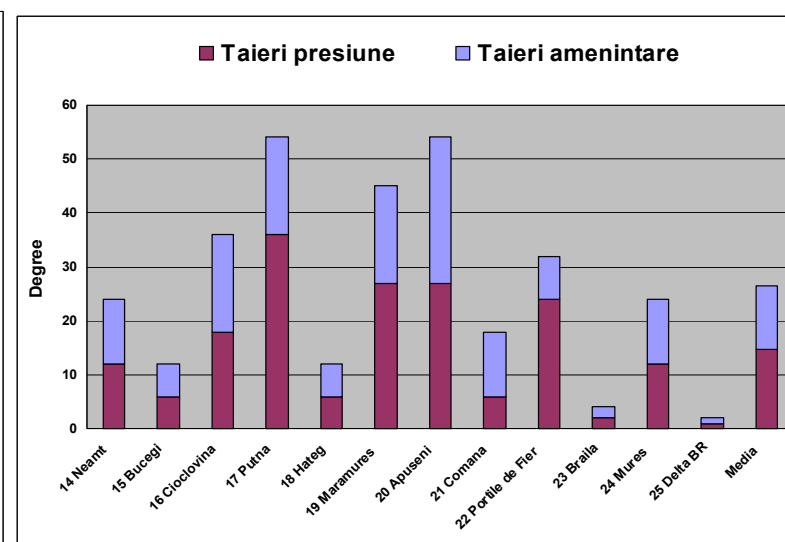
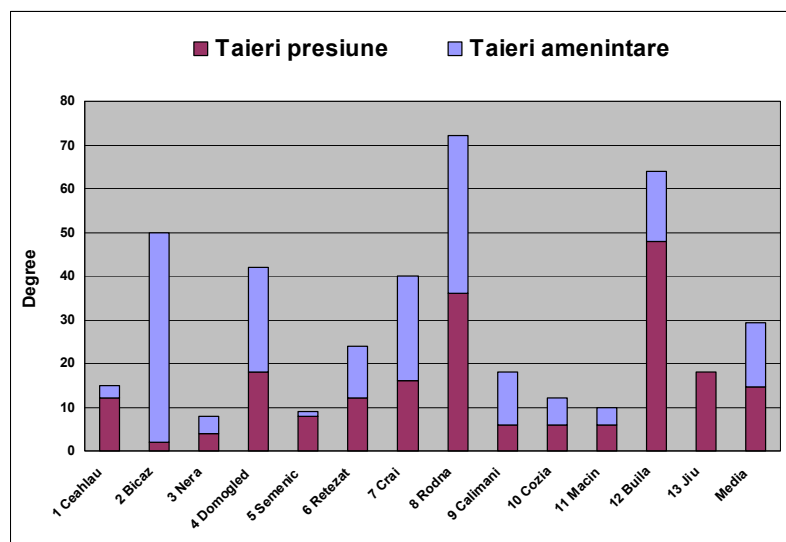
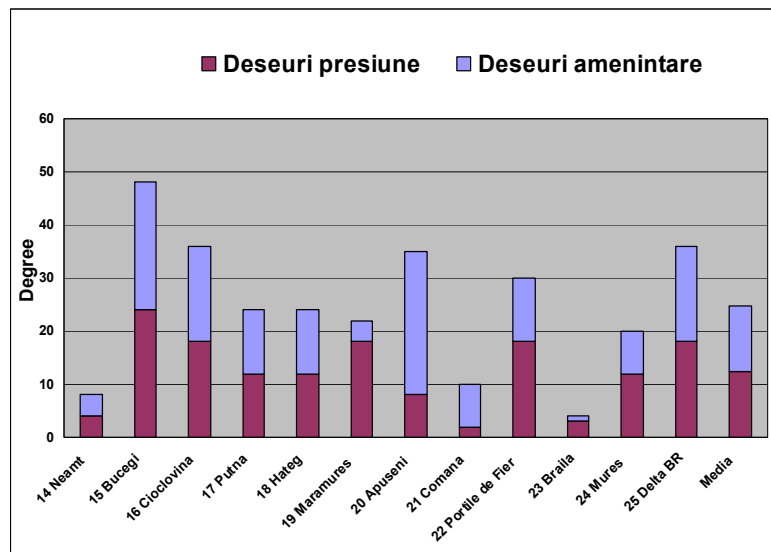
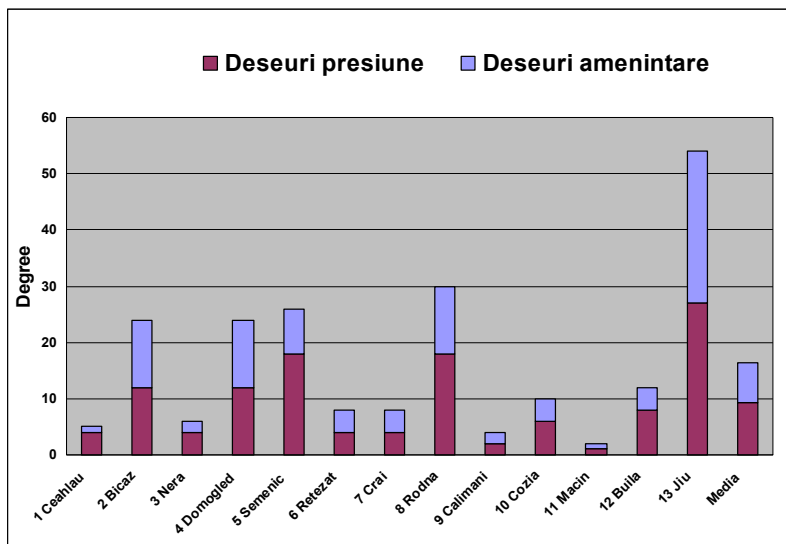
⁵ Amenințare – acțiune cu potențial efect negativ, care se va manifesta în următorii 5 ani în aria protejată

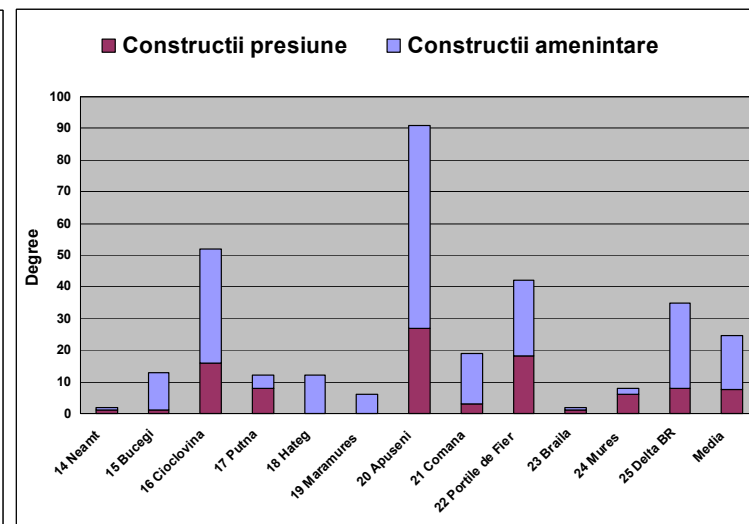
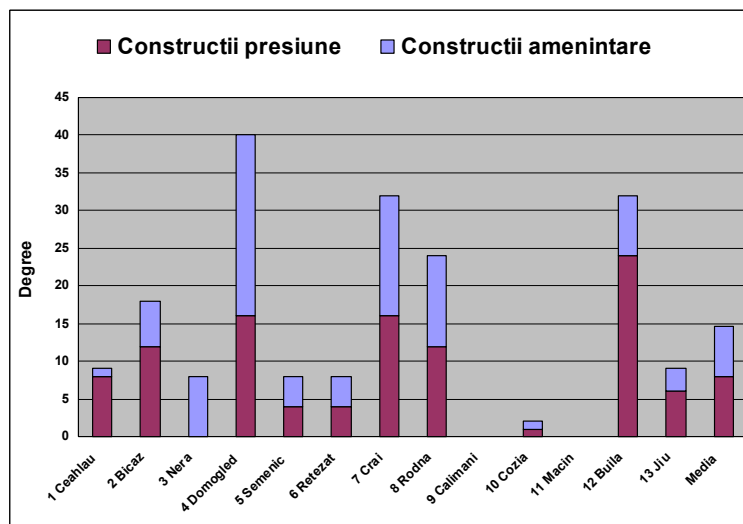
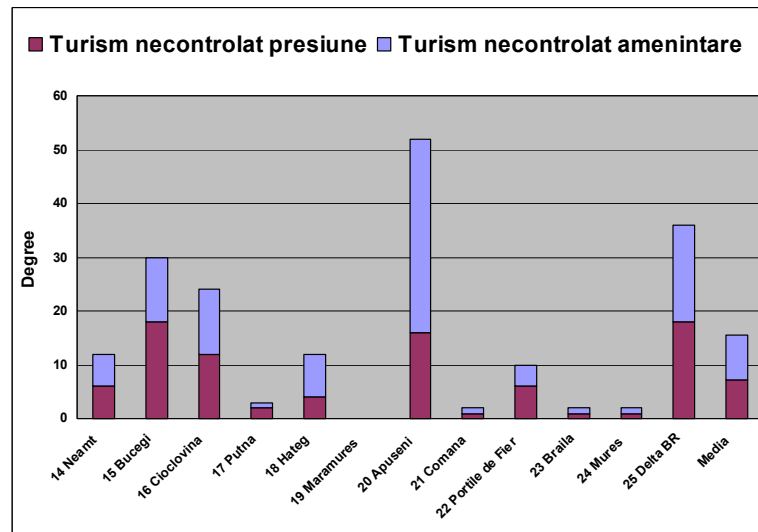
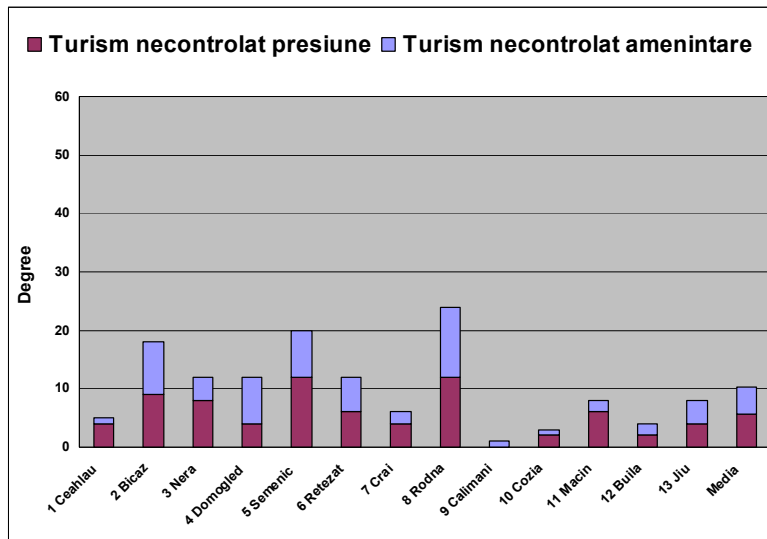
x

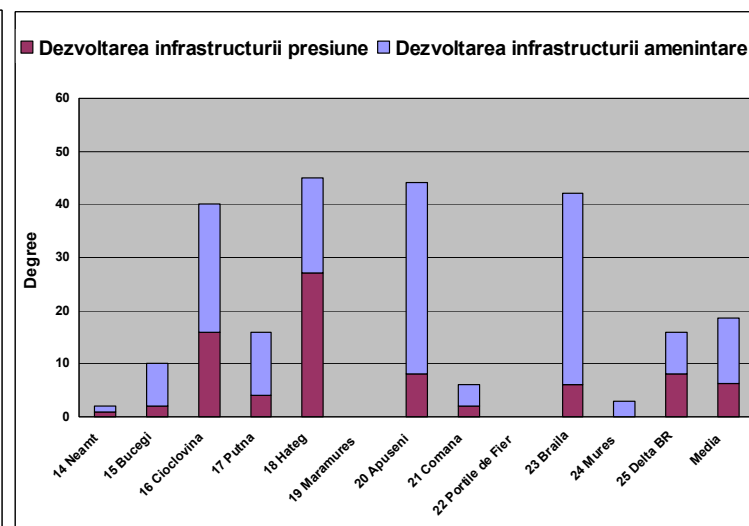
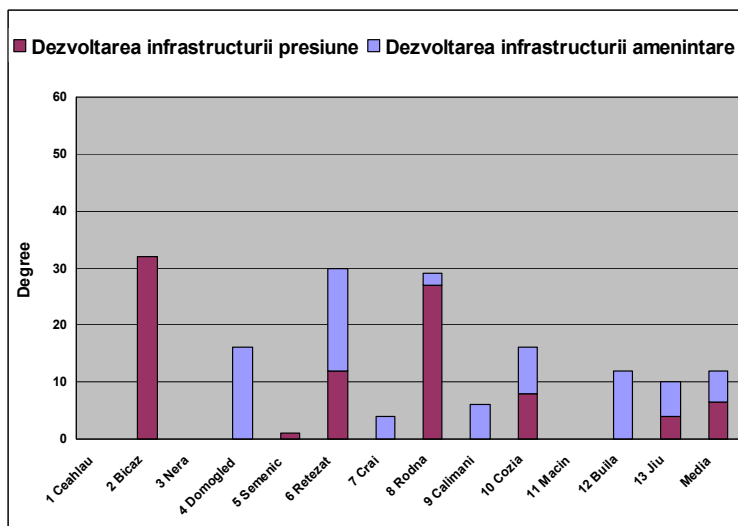
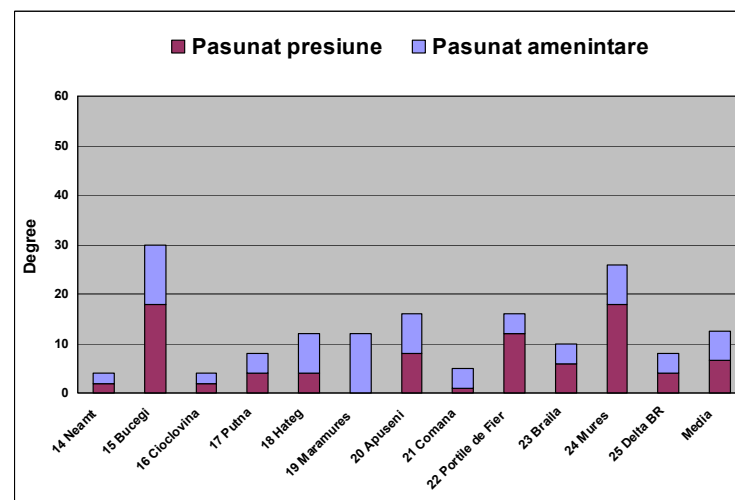
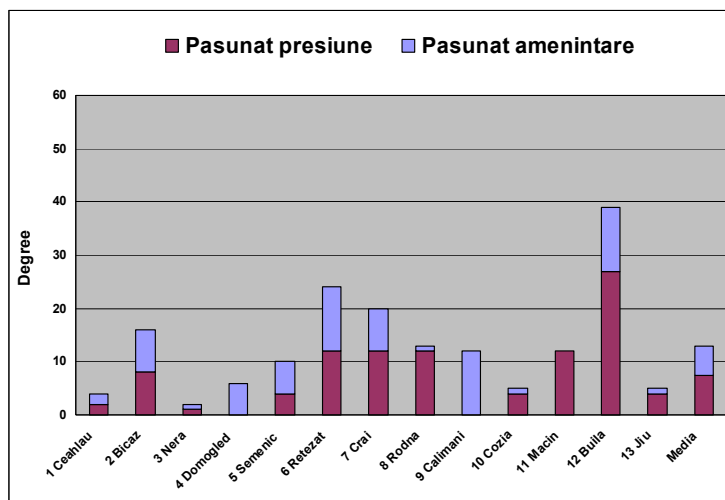

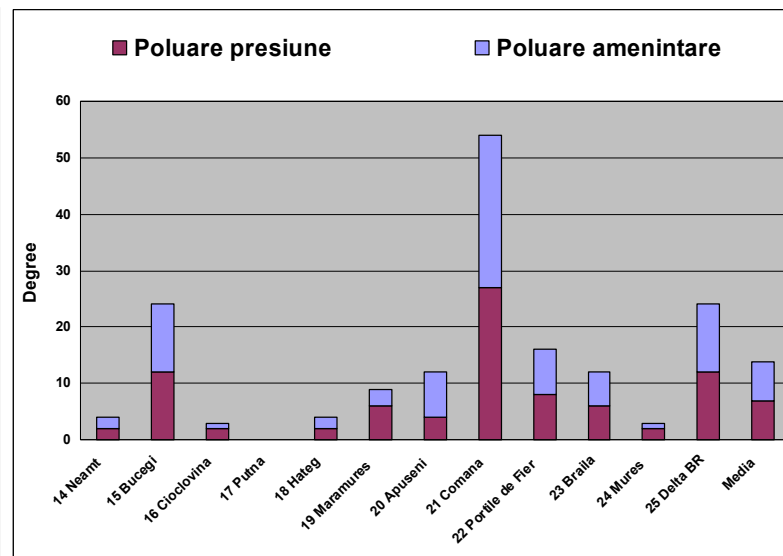
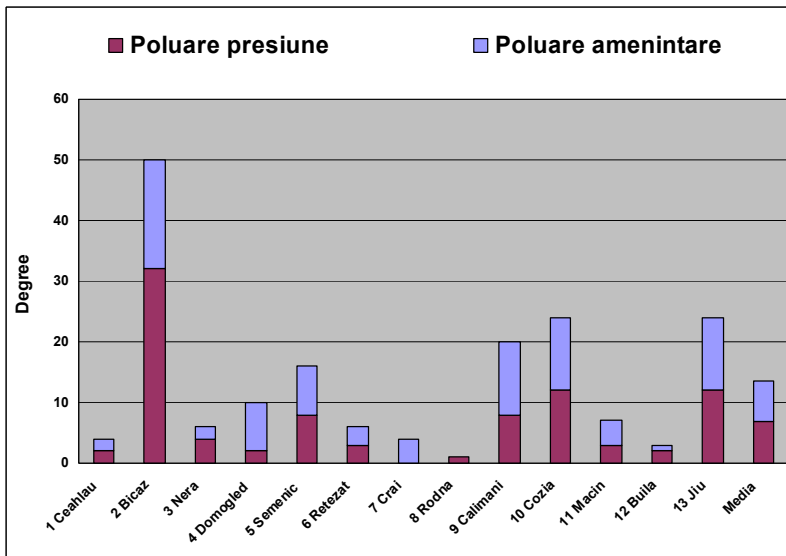
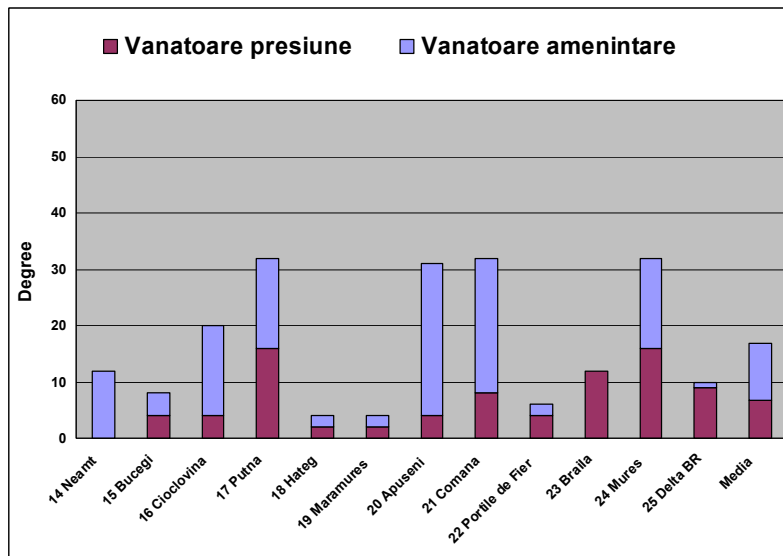
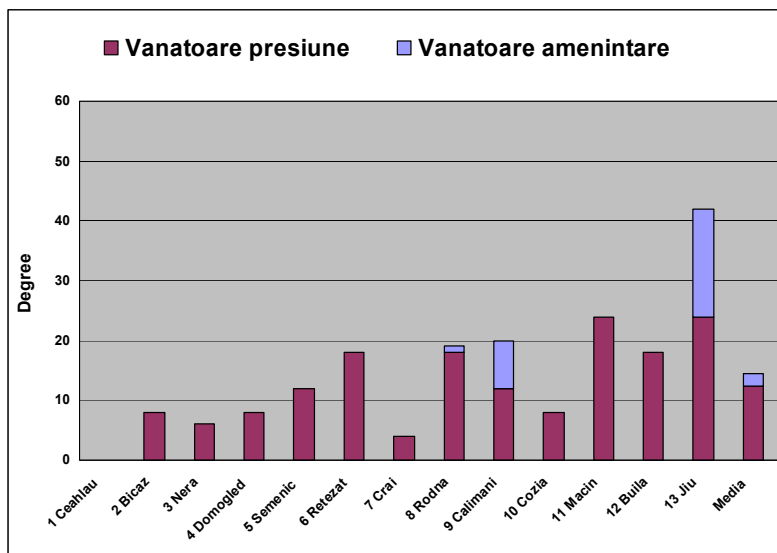

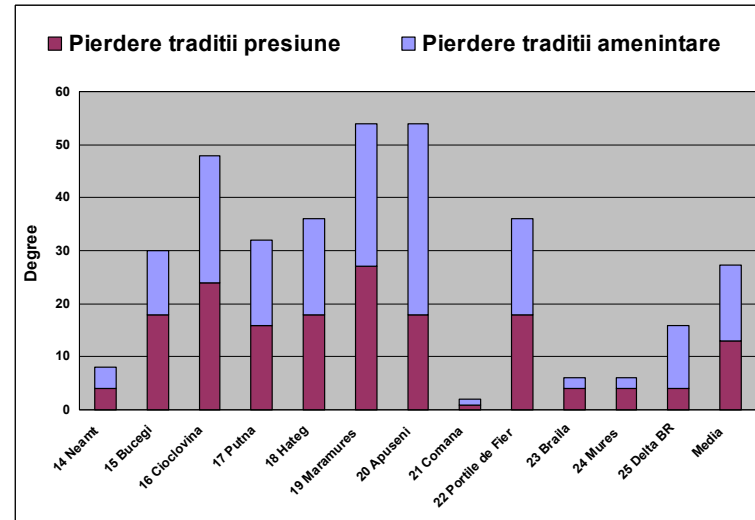
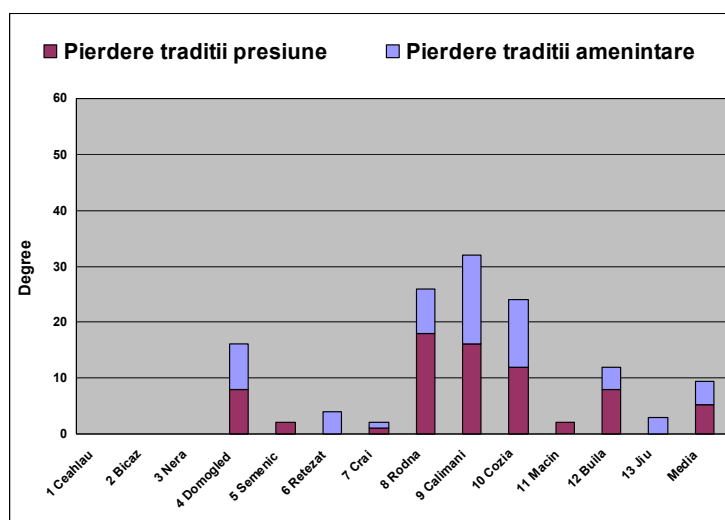
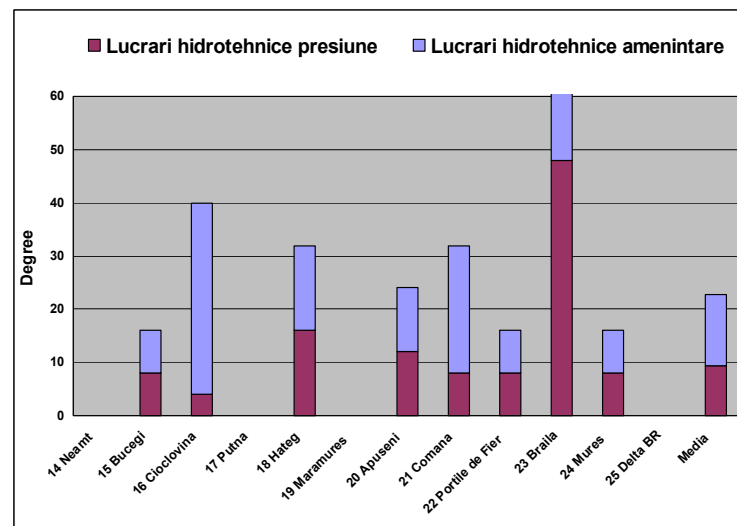
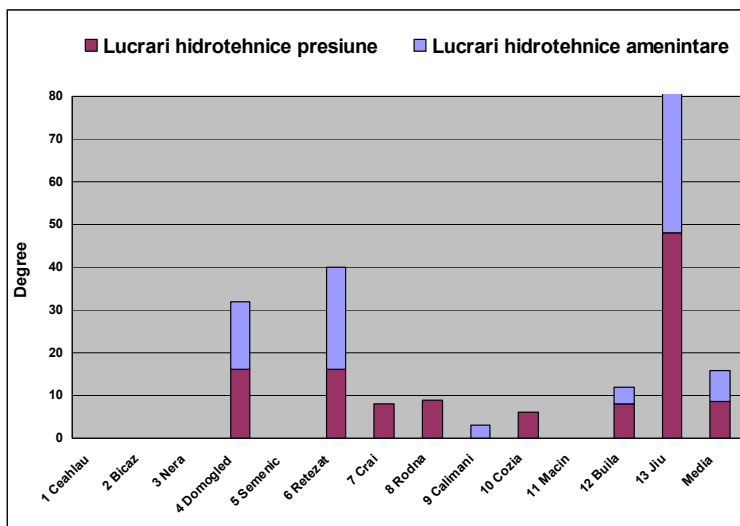

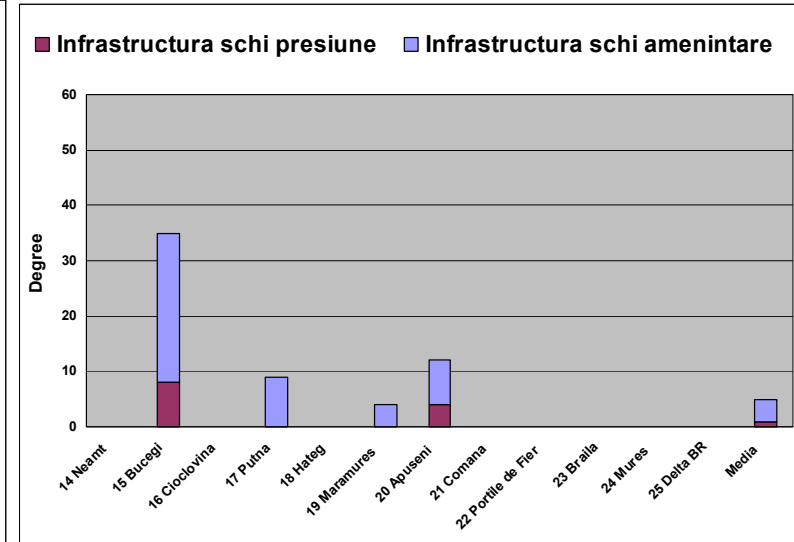
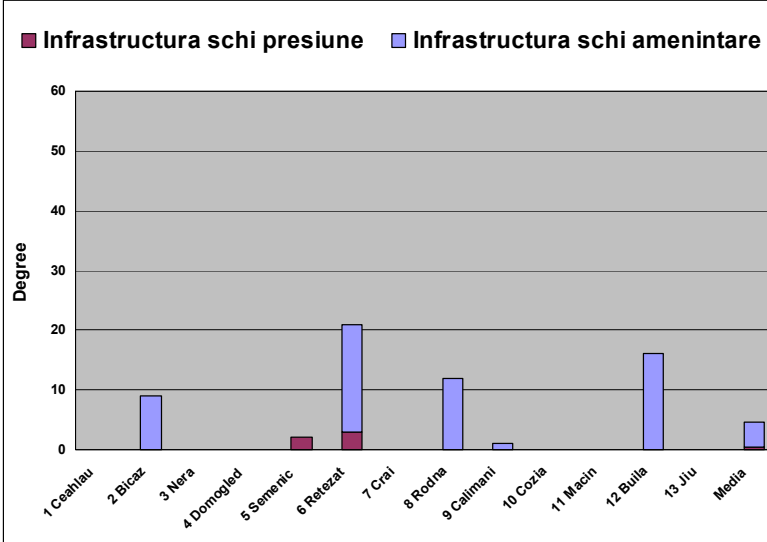
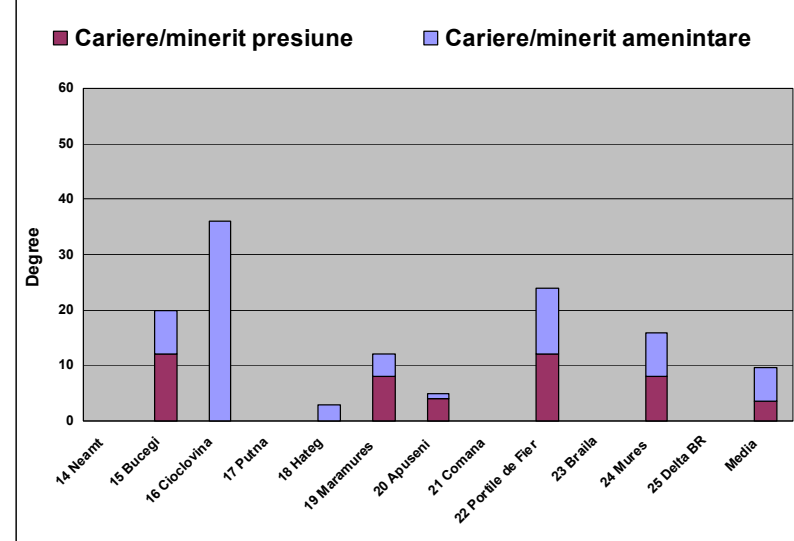
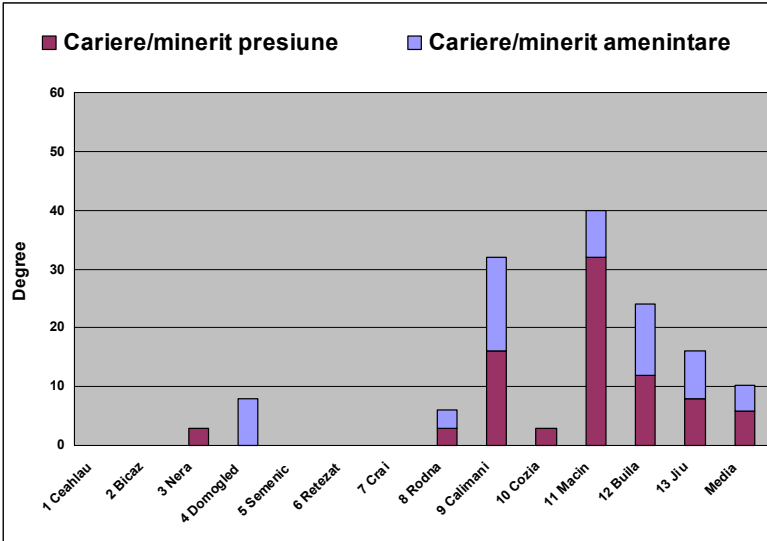

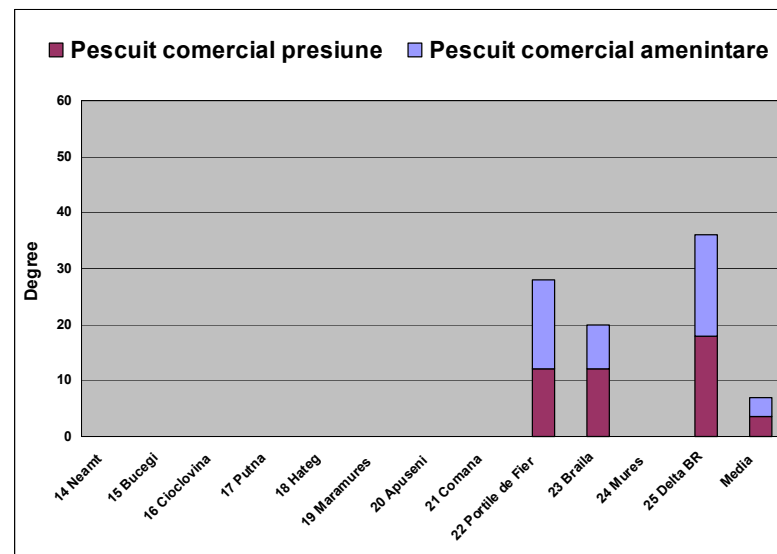
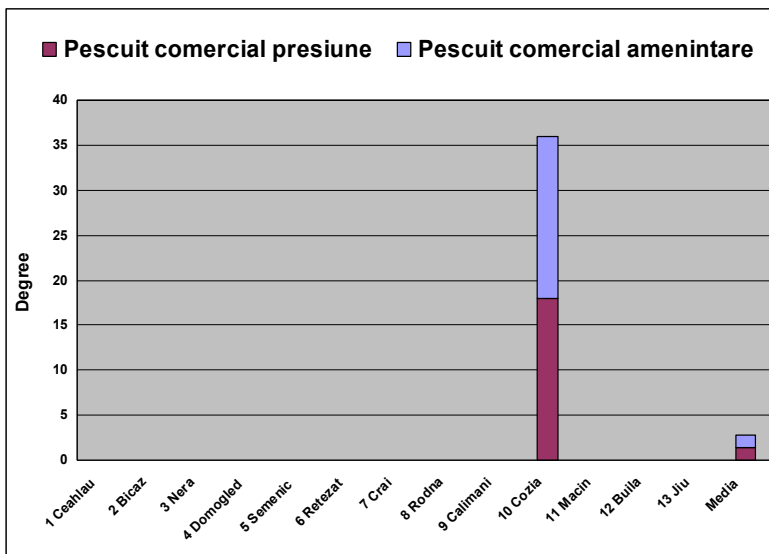

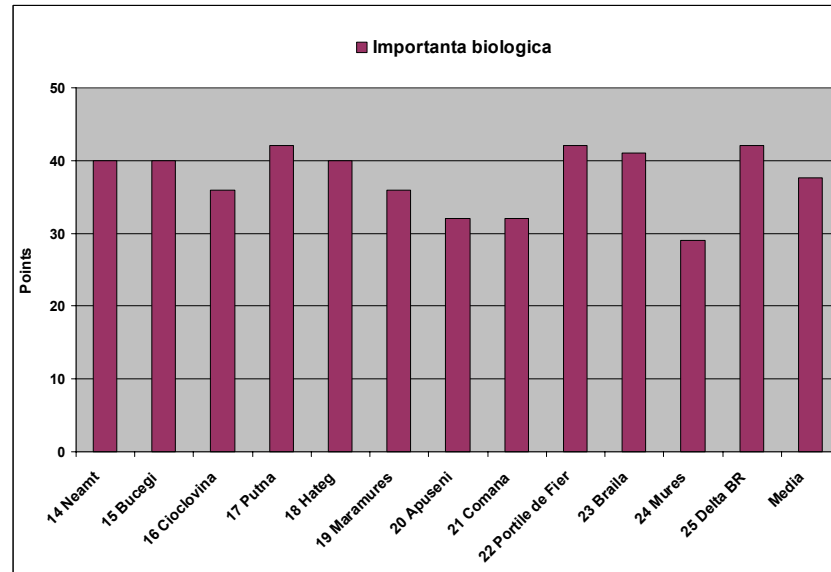
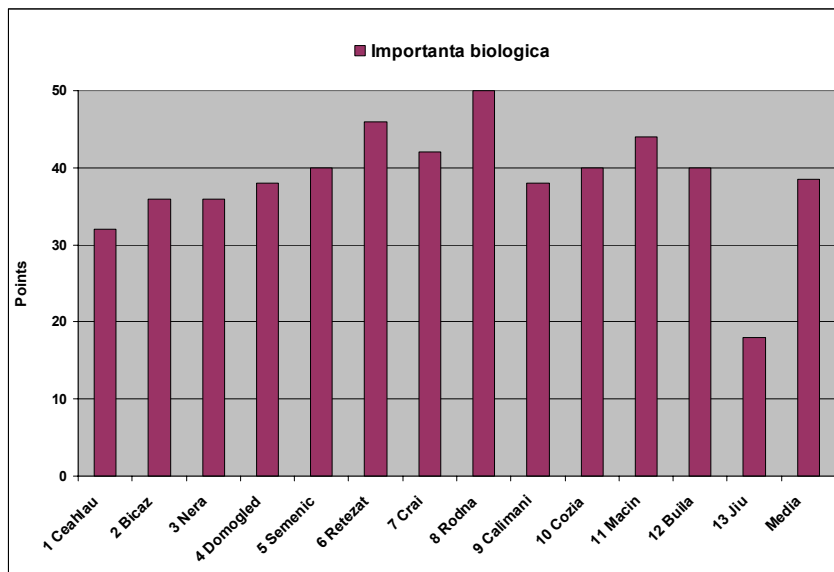

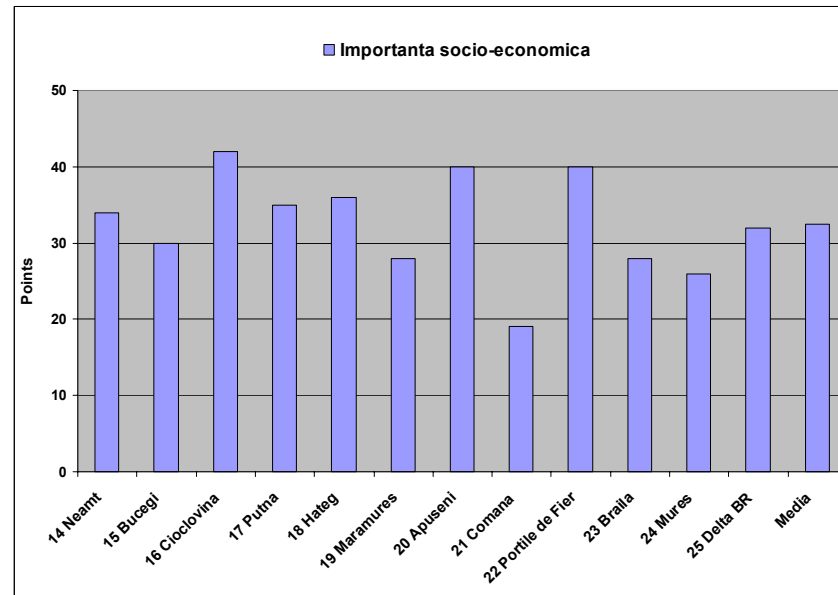
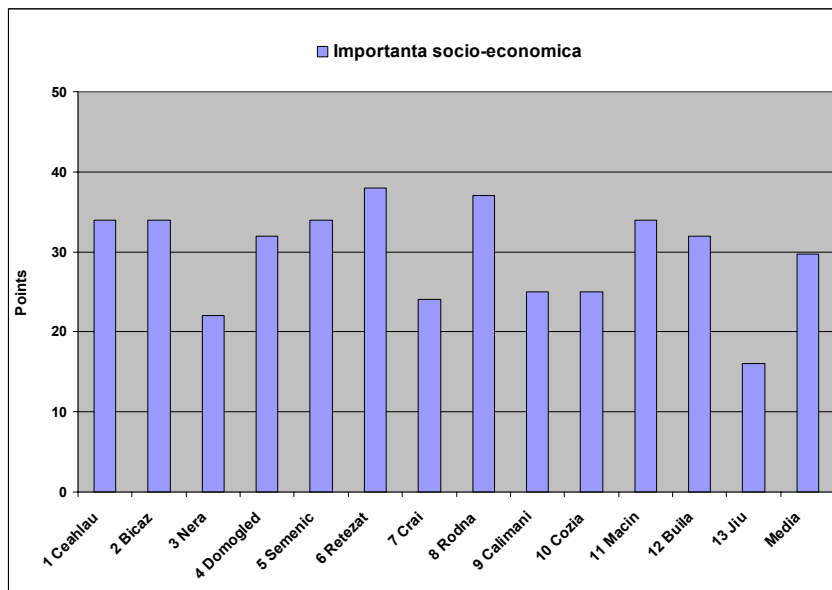

B) Importanță biologică, socio-economică și vulnerabilitate (Întrebările 3 – 5)

Comentarii suplimentare privind evaluarea importanței biologice

- Toate ariile protejate evaluate au importanță biologică mare, cu o medie ușor mai ridicată în cazul parcurilor naționale, care au fost declarate în principal pentru conservarea biodiversității, în timp unele parcuri naturale au fost declarate în principal pentru protejarea altor valori (de ex. Geoparcul Dinozaurilor Țara Hațegului).
- În multe situații nu sunt încă informații corespunzătoare pentru a se determina importanța biologică a ariilor protejate.
- Nu toate ariile protejate sunt suficient de mari pentru a permite prezența unor populații viabile la toate speciile.

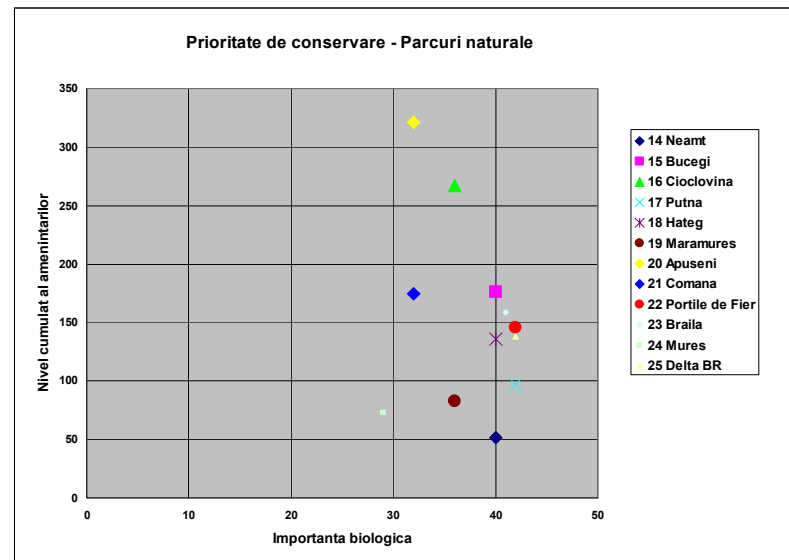
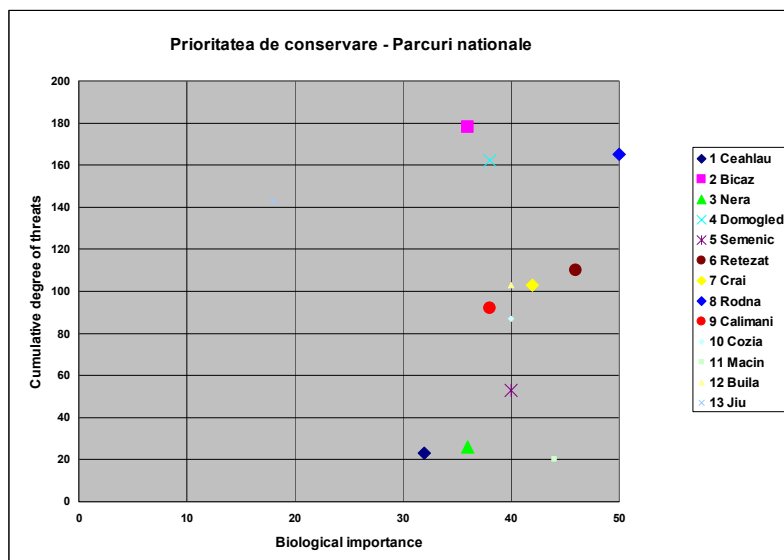

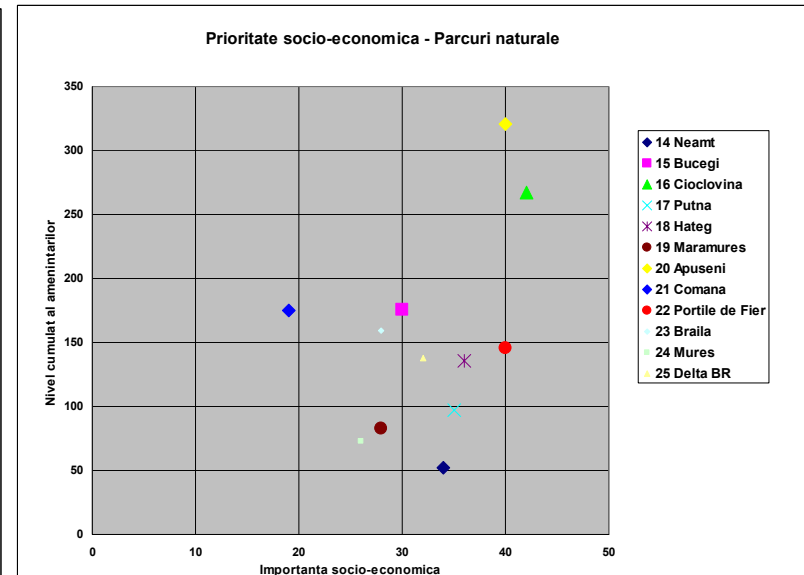
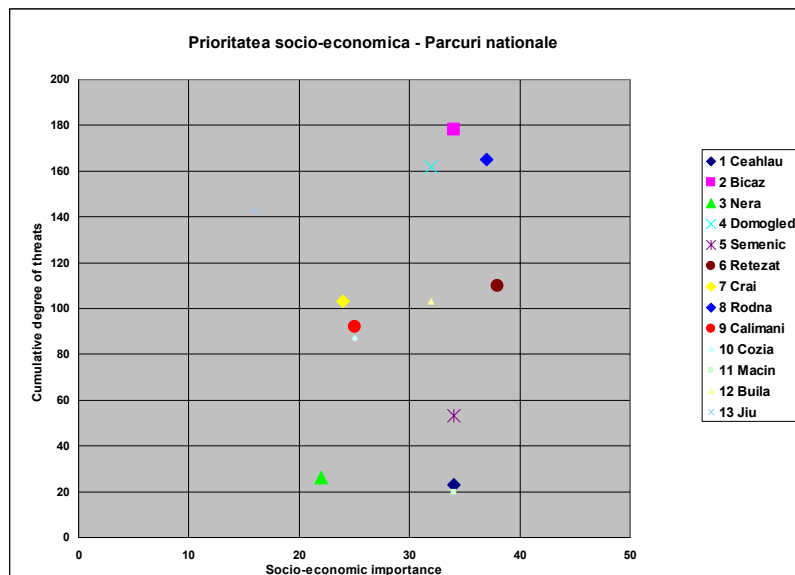
Comentarii suplimentare cu privire la evaluarea importanței socio-economice

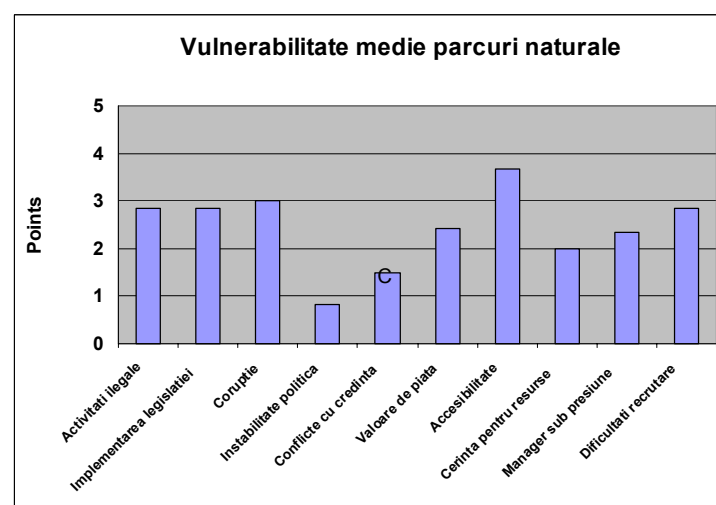
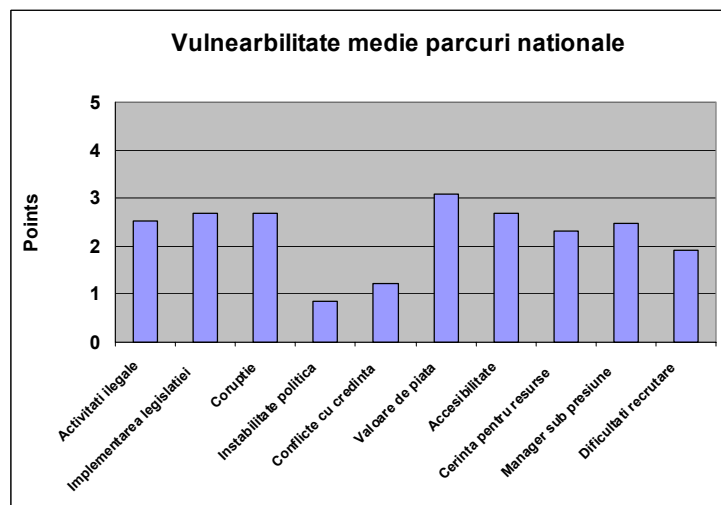
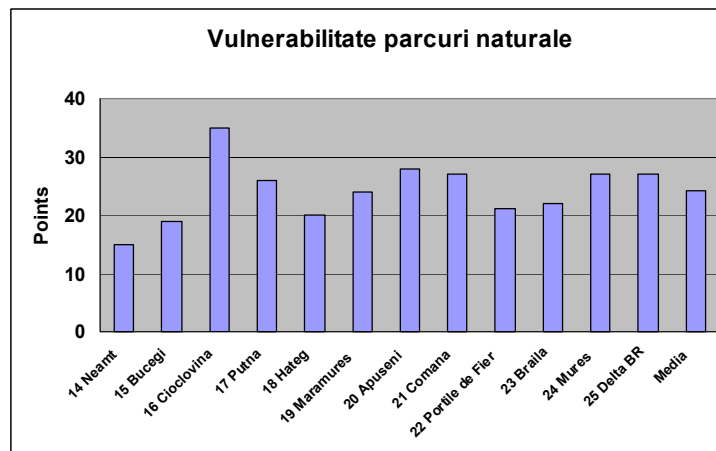
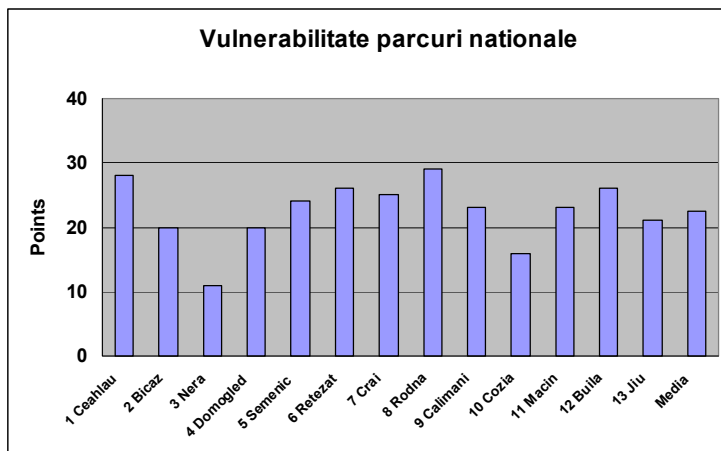
- Majoritatea ariilor protejate evaluate prezintă importanță socio-economică, mai ales în cazul parcurilor naturale. Însă și unele parcuri naționale sunt importante, mai ales în situațiile în care comunitățile locale dețin terenuri în parc și au activități tradiționale de utilizare a terenurilor. În anumite situații, cum ar fi de exemplu Parcul Național Retezat, importanța socio-economică este accentuată de faptul că trei din cursurile de apă importante din parc alimentează un lac de acumulare pentru producerea de energie electrică. În cazul parcurilor naturale importanța economică crește fie datorită prezenței pe suprafața parcului a numeroase comunități (Apuseni, Grădiștea Muncelului – Cioclovina), fie datorită prezenței unei resurse naturale importante (Porțile de Fier).
- În majoritatea situațiilor ariile protejate încă nu asigură o sursă importantă de beneficii pentru comunitate. Cei mai mulți participanți consideră că ecoturismul va constitui o sursă importantă de venit în viitor. În unele parcuri naționale și naturale s-a început elaborarea unor programe de ecoturism și se caută surse de finanțare pentru realizarea infrastructurii specifice necesare.
- În unele arii protejate se desfășoară activități generatoare de venituri importante pentru comunități (de ex pășunat, agricultură, colectare de plante medicinale și fructe de pădure, pescuit, recoltare de stuf, exploatare de material lemnos).
- Deși multe parcuri menționează prezența plantelor cu importanță economică, lipsesc datele concrete în acest domeniu.

- Multe arii protejate sunt intens utilizate în scop turistic și recreativ (excursii montane, picnic, etc.). Dotările pentru turiști și vizitatori în multe cazuri lipsesc sau trebuie îmbunătățite. În foarte puține cazuri populația locală obține venituri din exploatarea potențialului recreativ al ariei protejate. Nu există măsuri specifice în planurile de management care să sprijine și să încurajeze acest lucru.

Graficele de mai jos permit o analiză a priorităților, arătând care sunt ariile protejate care prezintă importanță biologică sau socio-economică semnificativă, dar care se vor confrunta și cu amenințări majore în următorii 5 ani.

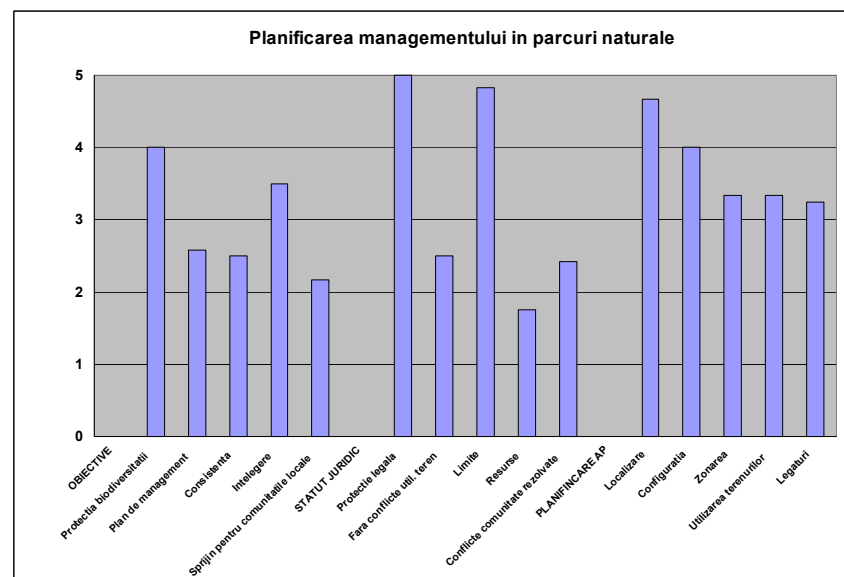
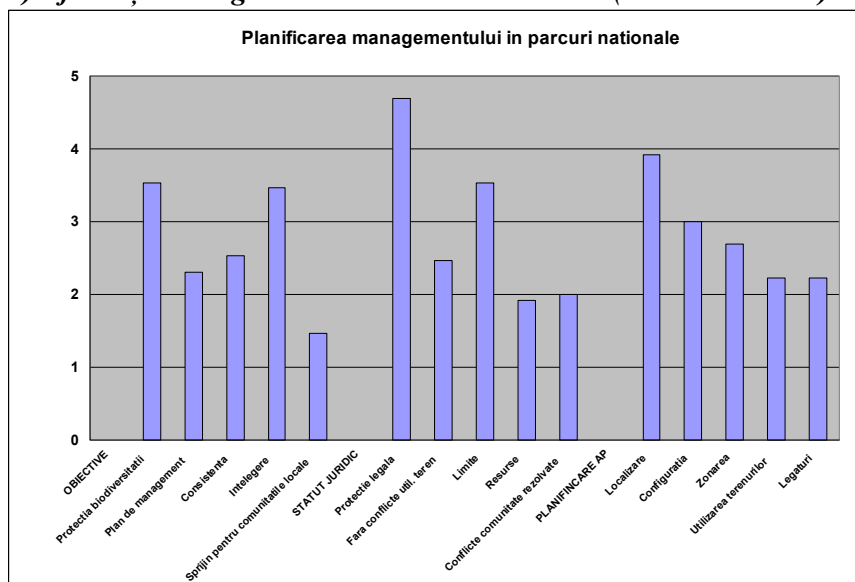

Comentarii suplimentare cu privire la vulnerabilitate

- Numărul redus al personalului de teren (rangeri) și capacitatea redusă de aplicare a legislației sunt cauzele principale ale vulnerabilității mari în unele arii protejate. În toate parcurile se înregistrează în prezent un deficit al personalului de teren.

- Lipsa amenzilor pentru sancționarea unor contravenții specifice ariilor protejate duce la ineficiență în acțiunile de control.
- Corupția și sistemul juridic ineficient au fost identificate de majoritatea participanților ca fiind un fenomen ce determină o vulnerabilitate mare a ariilor protejate, favorizând activitățile ilegale, în special în ceea ce privește construcțiile și exploatarea/utilizarea resurselor în mod necorespunzător obiectivelor ariei protejate (de ex. construcții ilegale începute sau chiar finalizate în PN Piatra Craiului, PN Ceahlău, PN Porțile de Fier, captare pâraie fără autorizație în PN Retezat).
- Vulnerabilitatea ariilor protejate a crescut substanțial prin retrocedarea pădurilor, întrucât în multe situații noii proprietari nu respectă legislația în vigoare și amenajamentele silvice (ex. PN Piatra Craiului, PN Buila Vânturarița).

C) Eficiența managementului – PLANIFICARE (Întrebările 6 - 8)

Comentarii suplimentare privind OBIECTIVELE

- În cazul mai multor parcuri naționale și naturale, obiectivele principale nu au fost încă clar definite.
- Pe lângă conservarea biodiversității, obiectiv ce apare la majoritatea ariilor protejate analizate, sunt definite și alte obiective importante, cum ar fi conservarea peisajului, promovarea utilizării durabile a resurselor, conștientizare publică, promovarea ecoturismului.

- Cele mai multe parcuri nu au încă un plan de management, elaborarea planurilor fiind în plină desfășurare în majoritatea ariilor protejate analizate..
- Majoritatea parcurilor au un plan de lucru anual, dar acesta include planificarea activităților considerate prioritare pe moment și corelat cu resursele financiare limitate de care dispun administrațiile, nu cu obiectivele principale de management.

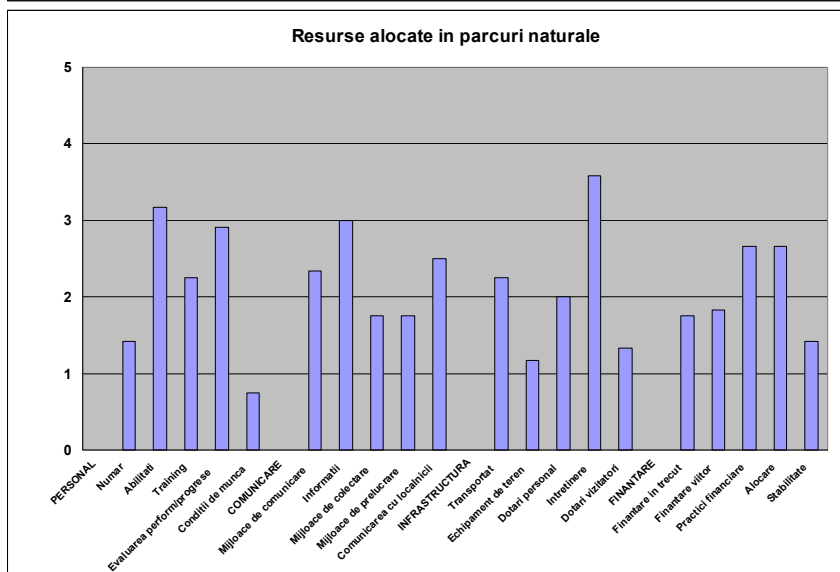
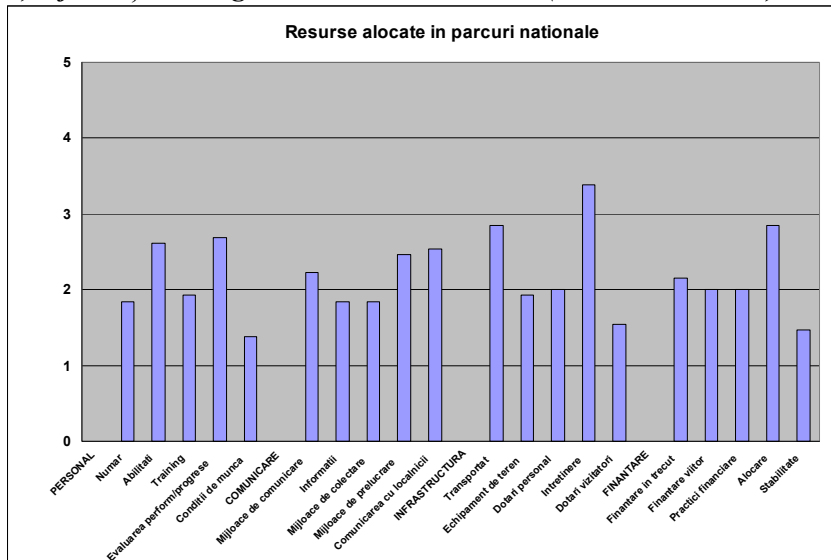
Comentarii suplimentare privind STATUTUL JURIDIC ȘI GRADUL DE SIGURANȚĂ

- Statutul juridic al ariilor protejate analizate este clar definit, parcurile sunt clar delimitate (cu excepția celor nou înființate).
- În momentul de față, în urma procesului de retrocedare a pădurilor (proces nefinalizat), situația cu privire la proprietate nu este încă clarificată în multe arii protejate, dar nu există conflicte în ce privește regimul de proprietate. Parcurile cele mai afectate de procesul de retrocedare sunt sau vor fi PN Bicz (de la 10% proprietate privată se va ajunge la 90%), PN Munții Rodnei (25% stat, 75% privat), PN Munții Maramureșului (35% stat, 65% privat), PN Comana (35% stat, 65% privat), PN Bucegi (40% stat, 60% privat), PN Piatra Craiului (55% stat, 45% privat), Domogled Valea Cernei (65% stat, 35% privat), PN Călimani (56% stat, 44% privat), PN Grădiștea Muncelului.Ciclovina (55% stat, 45% privat), PN Buila Vânturarița (55% stat, 44% privat), PN Cozia (68% stat, 32% privat), cele mai favorizate din acest punct de vedere fiind PN Măcin (100% stat), PN Insula Mică a Brăilei (99% stat), RB Delta Dunării (95% stat), PN Putna (90% stat) și PN Defileul Jiului (80% stat).
- Există un grad mare de incertitudine cu privire la modul în care se vor respecta obiectivele de management al ariilor protejate în condițiile în care nu există sisteme de compensare pentru proprietarii de terenuri.
- Capacitatea personalului nu este corespunzătoare, în majoritatea cazurilor, pentru aplicarea legislației, în special din punct de vedere al numărului de personal, al dotării sau al echipamentului de teren.
- În majoritatea cazurilor, conflictele cu comunitățile locale nu sunt acute, dar se pot agrava, mai ales dacă nu vor exista compensări pentru restricțiile ce se impun prin regimul de arie protejată.
- Se recunoaște necesitatea de a se crește capacitatea personalului administrațiilor pentru o comunicare corespunzătoare cu comunitățile locale, în vederea reducerii/prevenirii conflictelor existente sau a celor potențiale, ce derivă mai ales din statutul juridic al terenurilor.

Comentarii suplimentare cu privire la PROIECTAREA ȘI PLANIFICAREA ARIILOR PROTEJATE

- Aflate în procesul de elaborare a planurilor de management, majoritatea administrațiilor de parcuri vor solicita o redefinire a zonării interne, stabilită inițial prin act normativ, fără suficiente date din teren.
- Există câteva zone în care ariile protejate sunt legate între ele (de ex. PN Retezat, PN Domogled-Valea Cernei, PN Cheile Nerei-Beușnița, Pn Semenici-Cheile Carașului, PN Porțile de Fier, PN Cheile Grădiștei Cioclovina), altele sunt izolate, sau chiar le lipsește zona tampon în jurul zonelor de conservare specială.

D) Eficiența managementului – RESURSE (Întrebările 9 - 12)

Comentarii suplimentare cu privire la PERSONAL

- Personalul administrațiilor nu este complet, în majoritatea situațiilor fiind necesară angajarea de personal (în special rangeri, dar și biologi sau responsabili comunitate/turism). În anumite situații se simte lipsa unui jurist.
- Deși personalul (provenind în principal din sistemul silvic, cu experiență în managementul pădurilor) dispune în multe cazuri de calificare relevantă pentru responsabilitățile din cadrul administrației, se recunoaște necesitatea unor instruiți de specialitate, mai ales în domeniul planificării, comunicării, relațiilor/conștientizării publice, educației, monitorizării, turismului.
- Nu există posibilități de instruire permanentă în domenii specifice ariilor protejate.
- Nu există sisteme de evaluare a performanței personalului, bazate pe rezultatele ce converg spre țelurile și obiectivele ariei protejate.

- În anumite situații condițiile asigurate angajaților nu sunt corespunzătoare (de ex. salarii reduse, mai ales în cazul rangerilor)

Comentarii suplimentare privind COMUNICAREA și INFORMAȚIILE

- La majoritatea parcurilor lipsesc mijloacele de comunicare, mai ales cele de teren
- Datele ecologice necesare planurilor de management există în mare măsură în cazul ariilor protejate ce au prezentat interes științific în anii trecuți, dar în majoritatea cazurilor sunt necesare studii. În ce privește informațiile socio-economice, acestea sunt în majoritatea cazurilor insuficiente.
- Dotările pentru colectarea de date, respectiv mijloacele de prelucrarea a informațiilor din teren sunt în majoritatea cazurilor reduse sau la un nivel mediu.
- Comunicarea cu comunitățile locale este considerată corespunzătoare numai în cazul unui parc național (Rodna), fiind necesare îmbunătățiri semnificative în cazul parcurilor naționale Semenice, Piatra Craiului, Buila și Jiu și a parcurilor naturale Putna, Hațeg și Mureș. În nici unul din parcurile naturale nu se consideră comunicarea cu comunitățile locale ca fiind pe deplin corespunzătoare.

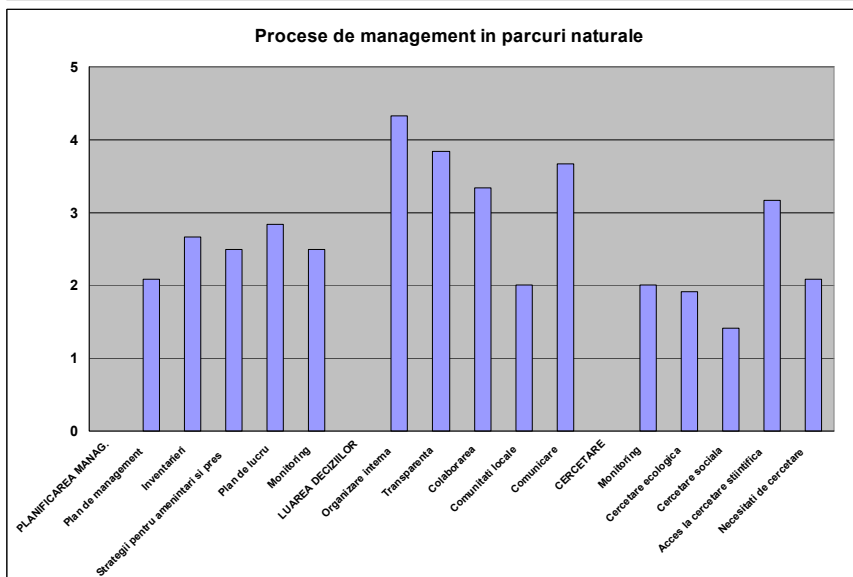
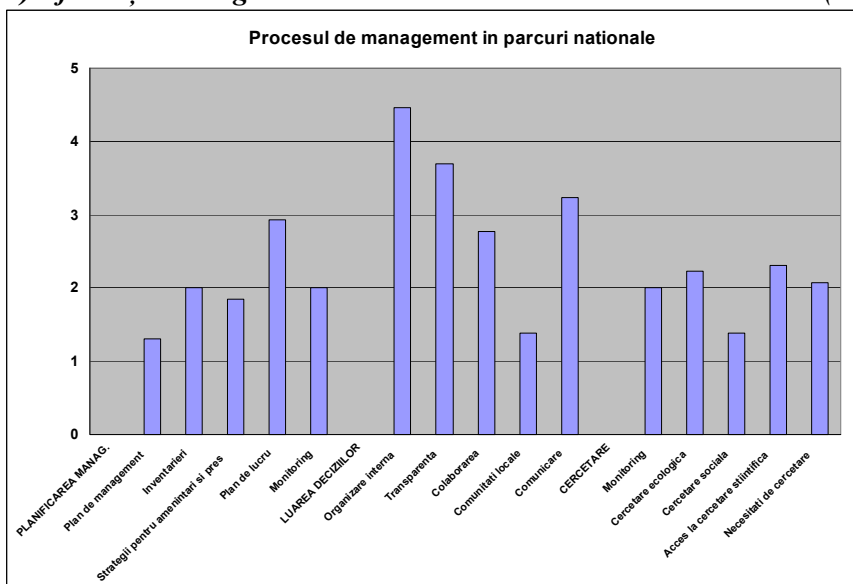
Comentarii suplimentare privind INFRASTRUCTURA

- Administrațiile dispun, în mare parte, de cel puțin un mijloc de transport
- În majoritatea cazurilor există drumuri de acces către aria protejată, nici o administrație nu a semnalat necesitatea deschiderii de noi drumuri de acces.
- Echipamentul de teren lipsește în majoritatea parcurilor naturale sau dotarea este minimă.
- Administrațiile dispun în mare parte doar de birouri provizorii, iar clădirile administrative altele decât biroul central lipsesc (excepție RB Delta Dunării și PN Retezat). Nu există centre de cercetare sau de instruire care să aparțină parcurilor.
- Centrele de vizitare și punctele de informare lipsesc în majoritatea cazurilor (excepție RB Delta Dunării), fiind în curs de construire și/sau dotare doar la parcurile care beneficiază de sprijinul unor proiecte cu finanțare externă.
- Dotările pentru vizitatori/turiști nu sunt corespunzătoare sau lipsesc total.

Comentarii suplimentare cu privire la FINANȚARE

- Finanțarea în ultimii cinci ani a fost în general redusă sau necorespunzătoare, cu excepția parcurilor care au beneficiat de proiecte în ultimii cinci ani (Piatra Craiului, Retezat, Vânători Neamț) sau a RB Delta Dunării, care beneficiază de resurse financiare de la bugetul statului.
- Doar patru parcuri (Semenice, Cozia, Cioclovina și Brăila) prevăd o îmbunătățire mai semnificativă a finanțării în următorii 5 ani, în timp ce în cazul a 5 parcuri se prevede o scădere, chiar semnificativă, a finanțării (Nera, Domogled, Retezat, Crai, Neamț și Bucegi).
- Lipsa planului de management (priorități încă nedefinite) în cazul multor parcuri, modul de alocarea bugetului, precum și limitările de ordin ierarhic, în multe cazuri nu permit o planificare și utilizare corespunzătoare a resurselor financiare limitate, în concordanță cu obiectivele principale ale ariei protejate.
- Stabilitatea din punct de vedere al alocării resurselor financiare este considerată în general redusă. Asigurarea salariilor în cazul administrațiilor ce aparțin Regiei Naționale a Pădurilor este considerată singura componentă oarecum stabilă din punct de vedere al finanțărilor.

E) Eficiența Managementului – PROCESE DE MANAGEMENT (Întrebările 13 - 15)

Comentarii adiționale privind PLANIFICAREA MANAGEMENTULUI

- În majoritatea ariilor protejate analizate planurile de management nu există, cu excepția parcurilor naționale Retezat și Piatra Craiului și a parcurilor naturale Neamț și Brăila, RB Delta Dunării. În majoritatea parcurilor procesul de elaborare a planului este în curs de desfășurare.
- Inventarul resurselor naturale și culturale, mai ales a celor naturale, trebuie îmbunătățit în majoritatea ariilor protejate, în special în Ceahlău, Nera, Semenice, Rodna, Măcin, Buila, Jiu, Maramureș, Comana și Mureș.
- Analiza presiunilor și amenințărilor, precum și strategiile de adresare ale acestora necesită în general îmbunătățiri. Un singur parc natural și două parcuri naționale (Retezat și Cozia) consideră că acest aspect este tratat în mod corespunzător (Brăila).
- Doar 5 parcuri consideră că au un plan de lucru detaliat (Retezat, Cozia, Măcin, Bucegi și Brăila).

- Rezultatele monitoringului sunt încorporate în mod corespunzător în planificare doar în cazul RB Delta Dunării, PN Brăila, PN Piatra Craiului.

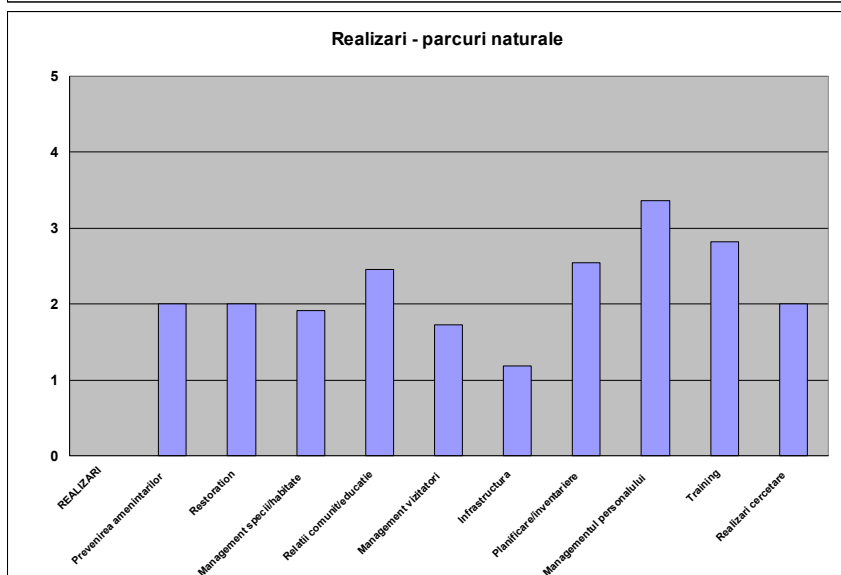
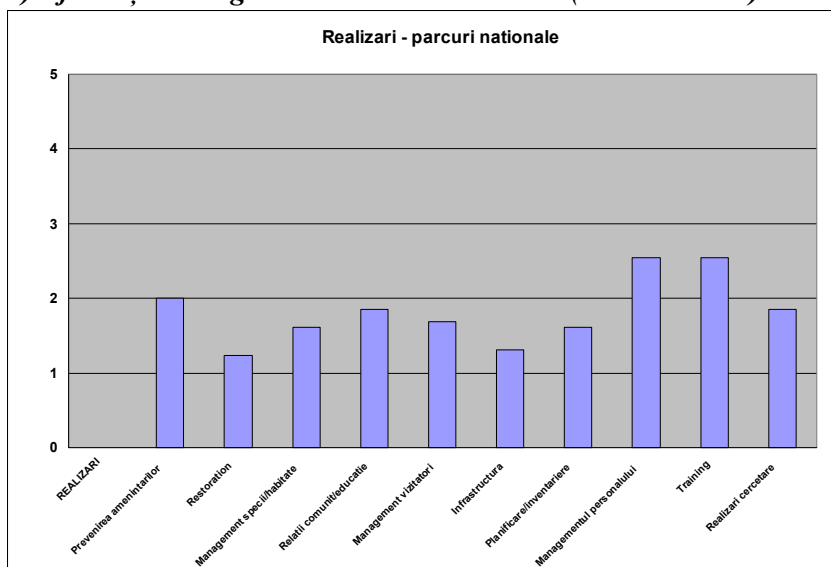
Comentarii adiționale privind PROCESUL DECIZIONAL

- Majoritatea parcurilor indică existența unei organizări interne clare și existența unui proces decizional relativ transparent.
- O colaborare regulată cu comunitățile locale, parteneri și alte organizații este raportată doar de Neamț, Cioclovina și Retezat, în restul situațiilor fiind necesară o îmbunătățire a situației.
- În majoritatea parcurilor naționale se consideră că participarea comunităților la luarea deciziilor care îi afectează este destul de bună. În schimb, în cazul parcurilor naturale, unde comunitățile au un rol mai important în managementul ariei protejate, se consideră că această problemă nu este suficient de bine rezolvată.
- Parcurile Bicăz, Crai, Rodna, Călimani, Măcin consideră că au o comunicare internă bine pusă la punct, care contribuie pe deplin la realizarea activităților critice de management.

Comentarii adiționale cu privire la CERCETARE, MONITORING ȘI EVALUARE

- În majoritatea parcurilor nu există încă un plan de monitoring al impactului activităților legale și ilegale. Numai în Piatra Craiului se consideră că acest plan și implementarea lui sunt corespunzătoare.
- Cercetările privind biodiversitatea nu sunt orientate în mod clar către necesitățile ariei protejate în majoritatea cazurilor, cu excepția parcurilor Piatra Craiului și Jiu.
- În general nu există studii, cercetări cu privire la aspecte sociale importante pentru aria protejată.
- Doar 2 parcuri (Brăila și Piatra Craiului) consideră că au acces regulat la cercetări științifice recente.
- Necesitățile critice pentru cercetare și monitoring sunt considerate ca fiind bine identificate doar în cazul parcurilor Retezat și Brăila.

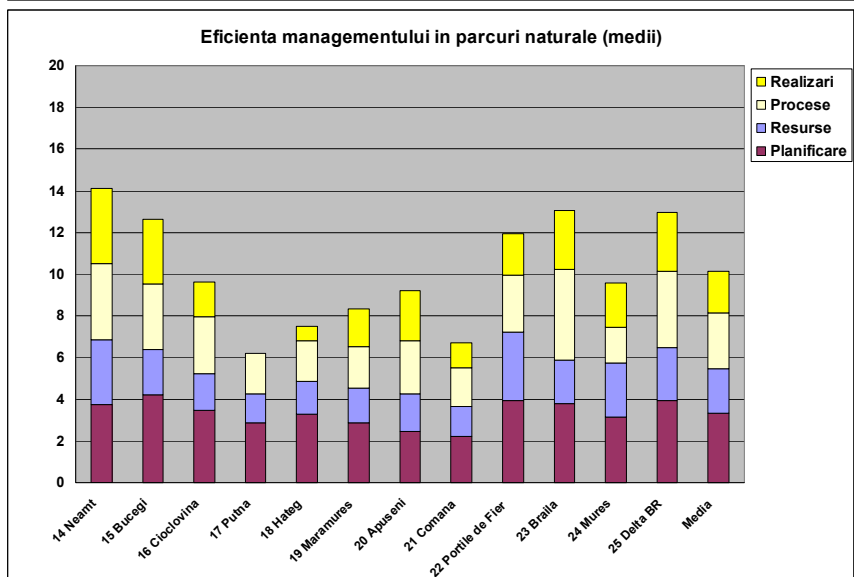
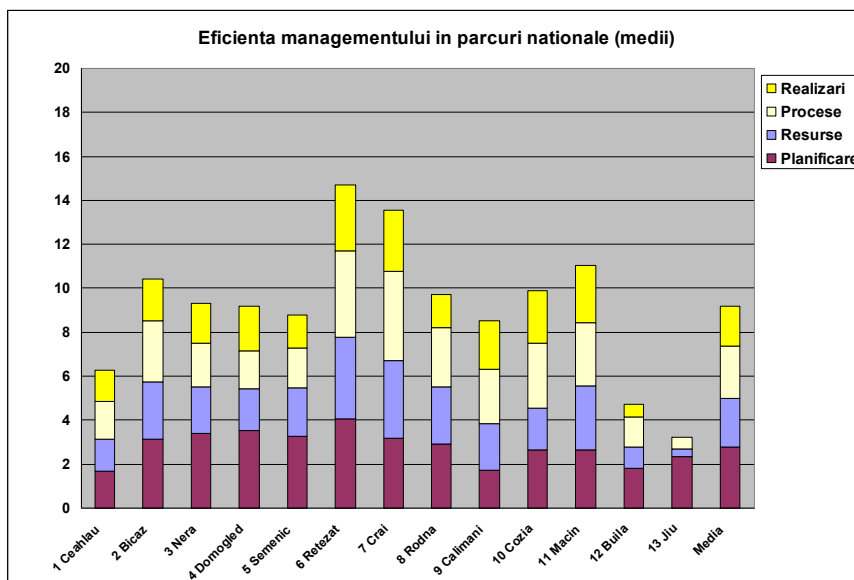
F) Eficiența managementului – REALIZĂRI (Întrebarea 16)

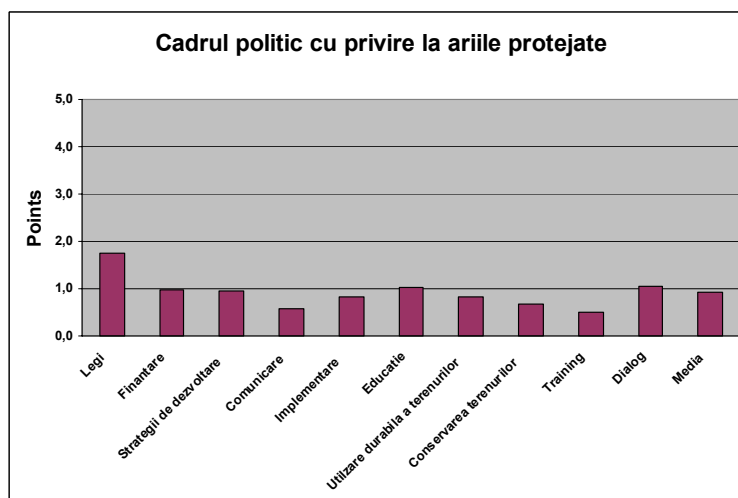
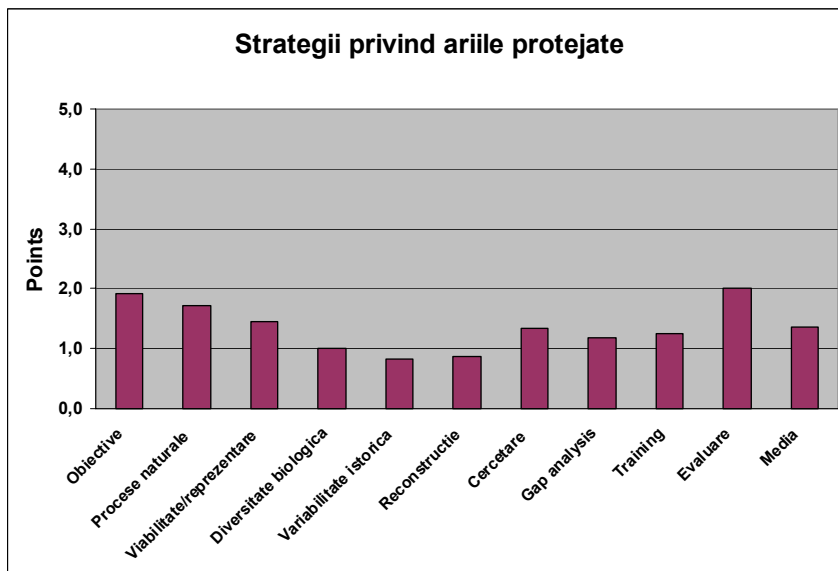
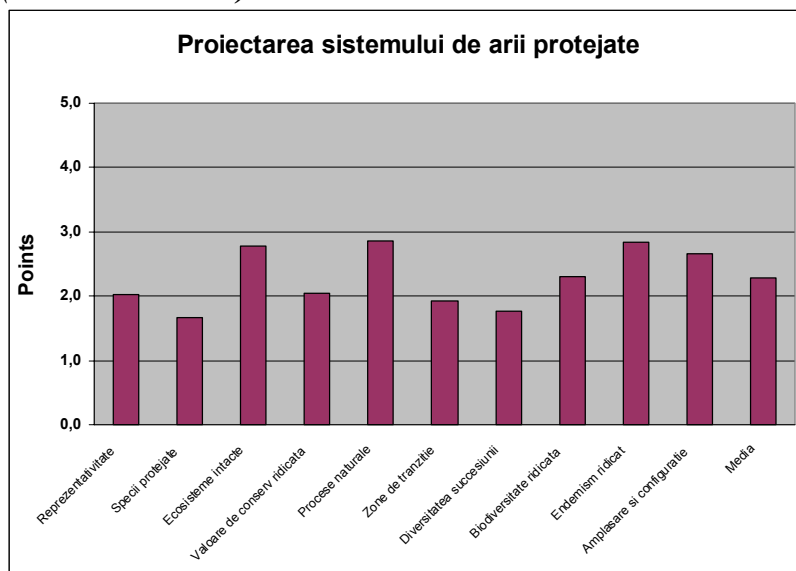
Comentarii suplimentare privind REALIZĂRILE

- Administrațiile de arii protejate fiind recent constituite (cele mai vechi în urmă cu 6 ani, cele mai noi de câteva săptămâni sau luni), rezultatele cele mai bune s-au obținut deocamdată în domeniul managementului de personal. Rezultate pe mai multe domenii (a se vedea graficul pentru domeniile care au fost luate în considerare) s-au obținut în principal de către parcurile care au beneficiat în ultimii ani de sprijin financiar și tehnic prin proiecte internaționale (Retezat, Piatra Craiului, Neamț, Măcin, Brăila și Delta Dunării, ceea ce se reflectă și în graficele care reprezintă eficiența de ansamblu a managementului.

G) EFICIENȚA DE ANSAMBLU A MANAGEMENTULUI – Întrebările 3 – 16

H) ÎNTREBĂRILE LEGATE DE SISTEMUL DE ARII PROTEJATE LA NIVEL NATIONAL (Întrebările 17 - 19)

Recomandările participanților

În urma unei analize a sistemului de planificare a rețelei de arii protejate la nivel național și a cadrului legislativ și politic din punct de vedere al managementului ariilor protejate, participanții la seminar au formulat următoarele recomandări:

A. Planificarea sistemului de arii protejate la nivel național

Este necesar ca la nivel național să se realizeze

- Cartare a biodiversității la nivel național și o analiză a măsurii în care speciile și habitatele importante la nivel național sunt incluse în ariile protejate existente (Gap analysis);
- Realizarea unei corespondențe între sistemul național și cel internațional pentru clasificarea habitatelor;
- Includerea în sistemul de arii protejate (punerea sub protecție legală) a zonelor valoroase pentru biodiversitate deja identificate, care nu sunt încă protejate (ex. păduri seculare);
- Promovarea și includerea conceptului de conservare și refacere a biodiversității în toate politicile sectorial și în proiectele de dezvoltare;
- Realizarea de coridoare între ariile protejate existente;
- Conștientizarea importanței zonelor limitrofe ariilor protejate și promovarea de practici corespunzătoare de management al resurselor naturale și în aceste zone.

B. Strategii legate de arii protejate

În acest domeniu au fost considerate ca fiind prioritare:

- Elaborarea strategiei pentru ariile protejate - se consideră ca fiind o prioritate absolută;
- Crearea, atât la nivel național cât și la nivel local, a cadrului de comunicare/consultare și de realizare a dialogului cu toți factorii interesați în problemele legate de ariile protejate;
- Elaborarea și implementarea unui program de conștientizare și de educație la nivel instituțional și pentru populație;
- Realizarea unei abordări intersectoriale, care este esențială pentru un management eficient al ariilor protejate, abordare care trebuie să se reflecte atât în elaborarea legislației, cât și în elaborarea proiectelor naționale, regionale și locale de dezvoltare;
- Constituirea la nivel național a unui grup de specialiști care să comunice aceleași mesaje și să reprezinte interesele ariilor protejate, cu utilizarea unei abordări intersectoriale;
- Creare unui sistem de instruire și de cercetare pentru ariile protejate, cu finanțare asigurată;
- Găsirea de soluții pentru realizarea/îmbunătățirea capacității de absorbție a fondurilor UE;
- Reanalizarea sistemului de management al ariilor protejate.

C. Context politic

Analizându-se contextul politic existent din perspectiva ariilor protejate, participanții au ajuns la concluzia că ariile protejate:

- încă nu beneficiază de un cadru legal corespunzător,
- sprijinul și finanțarea sunt insuficiente,

- aspectele de conservare a biodiversității nu se reflectă în mod corespunzător în planurile de dezvoltare,
- comunicarea între diversele departamente care răspund de managementul resurselor naturale este necorespunzătoare,
- aplicarea legislației specifice ariilor protejate este necorespunzătoare,
- programele de educație de mediu sunt puține,
- politicile de promovare a utilizării durabile a terenurilor sunt necorespunzătoare,
- nu există compensații pentru conservare,
- angajații instituțiilor guvernamentale nu beneficiază de instruiți privind aspectele de mediu,
- dialogul între instituțiile guvernamentale și societatea civilă nu este foarte dezvoltat.

Ca urmare se recomandă:

- Să se asigure coerența legislativă;
- Să se asigure finanțare corespunzătoare pentru ariile protejate;
- Să se negocieze între MMGA și MAPDR alocarea de fonduri corespunzătoare pentru ariile protejate, inclusiv pentru viitoarele situri Natura 2000, din fondurile europene;
- Să se acorde măsuri compensatorii proprietarilor de terenuri pentru conservare;
- Să se introducă programe de educație de mediu în programa școlară;
- Să se realizeze un program de promovare a ariilor protejate și de conștientizare cu privire la importanța lor;
- Să se realizeze consultări publice reale în problemele legate de managementul ariilor protejate;
- Să se realizeze/impună transparența în managementul al ariilor protejate și o comunicare corespunzătoare cu cei din afara administrațiilor.